

Fakulta tělesné kultury

Výběr sportovních talentů v plavání na území České republiky

Diplomová práce

(bakalářská)

Autor: Robert Röhlich

Vedoucí práce: Mgr. Vítězslav Prukner, Ph.D.

Olomouc 2021

Jméno a příjmení autora: Robert Röhlich
Název diplomové práce: Výběr sportovních talentů v plavání na území České republiky
Pracoviště: Katedra sportu
Vedoucí diplomové práce: Mgr. Vítězslav Prukner, Ph.D.
Rok obhajoby diplomové práce: 2021

Abstrakt: Předkládaná diplomová (bakalářská) práce vytváří ucelený přehled na identifikaci sportovního talentu v plavání na území České republiky. Literární zdroje zpracovává pomocí literární rešerše. Obsahovou analýzou porovnává všechna výběrová řízení a talentové zkoušky v rámci specifických institucí. Na základě této analýzy je v poslední kapitole navržen postup, vedoucí k efektivnějšímu rozpoznávání sportovních talentů se zaměřením na plavání. Výsledný text může být využit sportovními trenéry i dalšími osobami, které se na výběru talentů podílejí, a jejichž snahou je dosáhnout kvalitnějšího a rychlejšího výběru sportovních talentů v této oblasti.

Klíčová slova: identifikace, talent, plavání, výběr, sport

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

Author's first name and surname: Robert Röhlich
Title of the bachelor thesis: Selection of sporting talents in swimming in the Czech Republic
Department: Department of Sport
Supervisor: Mgr. Vítězslav Prukner, Ph.D.
The year of presentation: 2021

Abstract: The submitted diploma (bachelor's) thesis creates a comprehensive overview of the identification of sports talent in swimming in the Czech Republic. It contains literary sources processed using a literature review. The content analysis compares all competitions and talent exams within specific institutions. Based on this analysis, the last chapter proposes a procedure leading to a more effective recognition of sports talents with a focus on swimming. The resulting text can be used by sports coaches and other people who participate in the selection of talents, and whose aim is to achieve a better and faster selection of sports talents in this area.

Keywords: identification, talent, swimming, selection, sport

I agree that the Bachelor thesis is available for the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně pod vedením Mgr. Vítězlava Puknera, Ph.D., uvedl jsem všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne

.....

Děkuji vedoucímu práce Mgr. Vítězslavu Pruknerovi, Ph.D. za vstřícnost, pomoc, cenné rady a odborné připomínky udělené při zpracování diplomové práce.

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Přehled poznatků.....	9
2.1	Plavání jako sport	9
2.1.1	Plavecká gramotnost	9
2.1.2	Technika plaveckých způsobů.....	11
2.1.3	Didaktika plaveckých způsobů.....	12
2.2	Talent ve sportu	16
2.2.1	Vymezení sportovního talentu.....	16
2.2.2	Aspekty ovlivňující rozvoj talentu.....	18
2.2.3	Formy výběru talentů.....	20
2.2.4	Talent management.....	21
3	Cíle práce	24
3.1	Dílčí cíle	24
4	Metodika práce.....	25
5	Výsledky.....	26
5.1	Způsob výběru talentů v České republice	26
5.1.1	Plavecké oddíly	26
5.1.2	Sportovní třídy.....	29
5.1.3	Reprezentační týmy	32
5.2	Komparace kritérií pro výběr talentů ve vybraných institucích	33
5.3	Případové studie s uplatněním talent managementu v plavání.....	37
5.3.1	Marek, 7 let	37
5.3.2	Ondra 9 let.....	40
6	Závěry.....	43
7	Souhrn.....	45
8	Summary.....	46

9	Referenční seznam	47
---	-------------------------	----

1 Úvod

Plavání představuje pro mnoho mladších i starších osob oblíbený sport, který provozují jako volnočasovou aktivitu. Někteří cílevědomější jedinci praktikují tento sport na úrovni školní či univerzitní reprezentace, avšak po ukončení studia již v plavecké kariéře nepokračují. Pouze několik skutečně talentovaných jedinců je následně vybráno do národní reprezentace, avšak pouze tehdy, jsou-li schopni splnit náročná kritéria. Péče o sportovní talenty však začíná již na nižších úrovních. Žáci, kteří projevují známky talentu, mohou žádat o přijetí na výběrová sportovní gymnázia, i zde však musí projít výběrovým řízením, v němž prokazují svůj talent. Kritéria výběru se mohou v různých institucích lišit, je proto důležité se s nimi seznámit předem a zjistit, zdali má jedinec potřebné schopnosti k jejich splnění.

Následující práce se zaměřuje na vymezení kritérií, které jsou potřebné pro přijetí do vybraných institucí či pro kvalifikaci do reprezentace. První část práce obsahuje vymezení plavání jako sportu, typů plaveckých způsobů a disciplín a také didaktiku plavání, která může pomoci rozpoznat a rozvinout plavecký talent. Vymezuje také problematiku talentu ve sportu obecně, možnosti jeho rozpoznávání a rozvíjení. Pozornost je věnována možnostem rozvoje talentů nejen ve sportovních klubech, ale také jako součást celostního rozvoje osobnosti. Další kapitola obsahuje vlastní analýzu současného stavu výběru talentů a porovnání kritérií jednotlivých výběrů v rámci specifických institucí. Na základě této analýzy bude v závěru práce navržen postup, vedoucí k efektivnějšímu rozpoznávání sportovních talentů se zaměřením na plavání.

Cílem této práce je, za využití dostupných zdrojů, provést analýzu současné situace v oblasti rozpoznávání a podporování talentů v plavání a navržení takového postupu, pomocí kterého by mohly být tyto talenty rozpoznávány a podporovány efektivněji. Výsledný text může být využit sportovními trenéry i dalšími osobami, které se na výběru talentů podílejí, a jejichž snahou je dosáhnout kvalitnějšího a rychlejšího výběru sportovních talentů v této oblasti. Mnoho důležitých informací se mohou dozvědět také samotní sportovci, kterým by mohla práce pomoci lépe pochopit požadavky na ně kladené a možnosti rozvoje vlastního talentu.

2 Přehled poznatků

2.1 Plavání jako sport

Následující kapitola pojednává o plavání z pohledu didaktiky různých způsobů a schopnosti osvojit si jednotlivé plavecké způsoby i schopnost pohybovat se ve vodě. Správné osvojení si plaveckých způsobů a získání jistoty při pohybu ve vodě představuje základní podmínky pro projevení plaveckého talentu.

2.1.1 *Plavecká gramotnost*

Plavecká gramotnost souvisí úzce s pojmem pohybová gramotnost, v anglickém jazyce nazývanou *physical literacy*. Pohybovou gramotnost se snaží odborníci vymezit již několik desetiletí, ale větší pozornost je tomuto tématu věnována teprve po začátku nového tisíciletí. V české odborné literatuře je však tento termín užíván historicky delší dobu (Čechovská & Miler, 2019). Tato skutečnost může být dána především propracovanou plaveckou přípravou předškoláků a mladších školních dětí, která není v ostatních evropských státech obvyklá. Proto v České republice přetrvává snaha vymezit základní výstupy, které by měl každý žák splnit na konci určité doby plaveckého výcviku.

Pohybová gramotnost může být chápána jako teoretický koncept, kterým jsou vymezeny možnosti participace jedince v různých oblastech sportu. Obsahuje také vymezení možností pohybové aktivity každého jedince. Jednotlivé aspekty pohybové gramotnosti jsou tvořeny získanými základními pohybovými dovednostmi, které si každý jedinec během života přirozeně osvojuje. Může se jednat o pohybové dovednosti v různém prostředí. Na těchto získaných dovednostech lze následně budovat komplexnější pohybové dovednosti, které jsou využitelné v jednotlivých sportech. „V odborné literatuře převládá obecnější členění na dovednosti komplexního charakteru z oblasti hrubé motoriky spojené s překonáváním vzdálenosti a překážek, dovednosti spojené s kontrolou předmětu a dovednosti balančního charakteru“ (Čechovská & Miler, 2019).

Jedinec, který je označen za pohybově gramotného, se pohybuje s adekvátním držením těla, jeho pohyb je efektivní, odpovídá jeho záměru a vyznačuje se jistotou v nejrůznějších odlišně náročných situacích. Je schopen si uvědomovat vlastní pohyb, a jak zdůrazňuje Whitehead (2010), zohledňuje při svém pohybu všechny aspekty ve svém okolí. Dokáže také předjímat potřebu dalšího pohybu, a volí vhodné pohybové reakce vůči osobám či předmětům v okolí. Balyi, Way a Higgs (2013) vymezují pohybovou gramotnost jako způsobilost, přesvědčení a potřebu být celoživotně pohybově aktivní. Dle jejich názoru je

pohybová gramotnost obsažena v konceptu LTAD (Long Term Athlete Development), která se zabývá dlouhodobým rozvojem pohybových schopností od raného věku po dospělost, přičemž jsou zohledněny schopnosti důležité pro vrcholovou i nesoutěžní pohybovou výkonnost.

Plavecká gramotnost je tedy specifickým druhem pohybové gramotnosti, vymezující schopnosti požadované pro správný výkon plaveckých způsobů. V české odborné literatuře je tento pojem popsán poměrně strukturovaně a bývá spojován s určitými dílčími plaveckými kompetencemi. Plavecká gramotnost bývá rozlišována na primární a následnou (Čechovská & Miler, 2008). Obsahem primární plavecké gramotnosti jsou schopnosti založené na bezpečném pohybu ve vodním prostředí, v němž je jedinec schopen uplatnit sebezáchranné dovednosti odpovídající jeho věku. Tohoto stupně plavecké gramotnosti by měli dosáhnout všichni členové společnosti, kromě těch, kteří jsou natolik tělesně odlišní, že jejich pohyb ve vodě je velmi nepravděpodobný. Dovednosti dosažené na této úrovni pomáhají ochránit zdraví a v některých případech také život. Následná plavecká gramotnost zahrnuje zvládnutí plaveckých dovedností takovým způsobem, aby je mohl jedinec efektivně využívat po celý zbytek života. Jejich přínos již nespočívá pouze v jistotě pohybu ve vodním prostředí, ale také v osvojení si plavecké lokomoce neboli zvládnutí jednoho či více plaveckých způsobů, především způsobu prsa, kraul či znak a jejich modifikací. Součástí plavecké lokomoce jsou však též specifické dovednosti, sloužící například k pohybové kultivaci, rozvoji tělesné zdatnosti či regeneraci. Pokročilá plavecká gramotnost je vyžadována v rámci plaveckých soutěží (Čechovská & Miler, 2019).

Dovednosti zahrnuté do obou typů plaveckých gramotností spočívají především v překonávání určité vzdálenosti, podobně jako chůze. Způsob chůze je do jisté míry geneticky determinován, a jistota a podpora tohoto pohybu je do značné míry obsažena v sociálním vývoji jedince. Taktéž se v nich využívají schopnosti balančního charakteru, které jsou potřebné pro osvojení si dílčích plaveckých dovedností. Odborníci z Amatérské plavecké asociace, působící především v zahraničí, charakterizují pohybovou gramotnost dovednostmi i schopnostmi. Mezi ně lze zahrnout „agility jako dovednost pohybovat se rychle, lehce a snadno, koordinaci představující harmonickou souhru svalových skupin, vedoucí k pohybovému výkonu, rychlost charakterizovaná dovedností pohybovat se rychle nebo pohotově, či kinestetika jako schopnost specificky si uvědomovat pohyb vlastních končetin a jeho souhru. S vodním prostředím jsou pak spojené schopnosti plavnost jako schopnost plynulého pohybu či splývání a vznášení“ (Nováková, 2015).

Některé britské koncepce pak vymezují plaveckou gramotnost na základě specifických dovedností. Jedná se především o dovednosti bezpečně vstoupit do vodního prostředí a opustit ho, včetně zvládnutí pádu do vody. Dále je to schopnost vznášení se a udržení rovnováhy ve vodě, změny poloh ve vodě, rotace, orientace ve vodě, zvládnutí uvolněné, zpevněné a hydrodynamické polohy. Jedinec by měl také zvládnout také specifický způsob plaveckého dýchání a pohyb ve vodě všemi směry, včetně záběrových pohybů a sebezáchranných dovedností (Nováková, 2015).

2.1.2 Technika plaveckých způsobů

V následující kapitole jsou představeny čtyři základní plavecké způsoby – kraul, prsa, znak a motýl. Plavecký způsob kraul je považován za nejrychlejší způsob pohybu ve vodě. Poloha těla se nachází v téměř vodorovné poloze, ramena jsou mírně výše nežli boky. Hrudník by měl být mírně prohnutý, obličej zůstává ve vodě po celou dobu plavání. Vdech je správně prováděn těsně nad vodou po otočení hlavy do strany, při výdechu by pak temeno hlavy mělo rozrážet hladinu vody. Dolní končetiny provádějí střídavé vlnité kmitání, špičky nohou jsou vtočeny dovnitř, paty naopak vytočeny vně těla. Pohyb by měl vycházet z kyčelního kloubu, přičemž dolní končetiny by měly být střídavě pokrčené a napnuté. Horní končetiny by se měly do vody zasouvat uvolněně, natažené směrem dopředu. Postupně se zanořují nejprve prsty, teprve poté předloktí a loket v pozici nad ramenem. Pomocí mírného otočení ramen je umožněn nádech nad hladinou. Při zanoření je paže pokrčená až do úhlu 90°, poté se opět natahuje při dokončení záběru vzad. Paže je ve fázi přenosu uvolněná a ohnutá. Pohyb by měl být hladký a sehraný, na jeden záběr obou paží by mělo být vykonáno šest kopů. Začátek záběru jedné paže je doprovázen kopem dolů nesouhlasnou nohou, přičemž úplný pohybový cyklus by měl způsobit přetočení těla kolem podélné osy o 35-40° (Neuls & Viktorjeník, 2017).

Plavecký způsob prsa představuje nejpomalejší ze závodních plaveckých způsobů. Rychlost plavce při jeho performanci často kolísá v rámci jednoho plaveckého cyklu v závislosti na přesnosti jednotlivých pohybů a celkové rychlosti plavce. Plavec při tomto způsobu také spotřebovává nejvyšší míru vlastní energie, neboť se neustále zastavuje a znovu dostává do pohybu. Dolní končetiny se nejprve nacházejí v přípravné fázi, kdy se nohy ohýbají a paty se dostávají k hýždím. Poté následuje kop a fáze záběrová, při níž dochází k vytočení špiček a celých chodidel do stran. Kop by měl směřovat dozadu a mírně do stran, je zakončen

snožením a nataženými chodidly. Po kopu následuje fáze splývání, doba této fáze se řídí intenzitou plavání. V této fázi jsou nohy nataženy, chodidla napnuta tak, aby plavec vytvářel co nejnižší odpor. Pohyby dolních končetin jsou současné, symetrické, prováděné ve stejné výši (hloubce). Jednotlivé fáze na sebe musí navazovat. Také pohyb paží lze rozdělit na tři fáze – záběrovou, přenos a splývání. Při záběru by měly paže jít od těla do stran, dlaně směřuje vně. Poté se paže ohnou v lokti, a plavec je směřuje pod své tělo, kde dojde téměř k jejich spojení. Tělo plavce mírně prohne, plavec by se měl nadechnout. Ve fázi přenosu se ruce prudce vytrčí dopředu, lokty se napnou, ale paže zůstávají pod vodou. Ve fázi splývání je tělo nataženo na hladině a dochází k minimálnímu odporu vody (Lukášek, 2013).

V plavecké poloze znak je tělo položeno na zádech na vodní hladině, hlava je mírně přitážena k trupu. Pohyb dolních končetin je střídavý, podobně jako je tomu u kraulu. Začíná v kyčlích, přechází přes uvolněná kolena. Rozsah pohybu je však větší nežli u kraulu. Nohy by se neměly dostávat nad hladinu, kop by měl být veden směrem vzhůru s mírným pokrčením v koleni. Horní končetiny se taktéž pohybují střídavě, pohyb je vykonáván po uzavřené křivce. Plavec zasouvá paži do vody napnutou, mírně vzdálenou od osy těla, poté se paže v lokti ohýbá a dochází k záběru, přičemž od poloviny pohybu dochází opět k napínání paže. Záběr je dokončen dotlačením ruky pod stehno. Zpět nad hlavu se paže přenáší před tělem, napnutá a uvolněná. Po celou dobu pohybu jdou paže jakoby proti sobě. Dýchání je koordinováno s činností horních končetin, při přenášení první paže nádech, při přenášení druhé výdech. Na jeden záběrový cyklus paží by měl být plavec schopen šestkrát kopnout (Neuls & Viktorjeník, 2017).

Plavecký způsob motýl bývá považován za nejtěžší plavecký způsob. Po startu a také po obrátkách je využíváno delfínového vlnění, proto se tento způsob také někdy nazývá delfín. Hlavní hnací silou jsou u motýl však paže, které vykonávají až 65 % práce. Pohyb paží probíhá při motýlu souběžně nad vodou a je doprovázen vlněním. (Laughlin, 2013)

2.1.3 Didaktika plaveckých způsobů

Současná didaktika plaveckých způsobů a celkového osvojení si plavecké gramotnosti je založena na skutečnosti, že již existuje mnoho plaveckých škol, které mohou vzdělávat děti v plaveckých dovednostech již od raného věku. Dítě by si mělo zvykat na vodní prostředí nejprve se svými rodiči, kteří by ho v optimálním případě měli seznámit s různými typy vodního prostředí, sladkovodním i mořským. Dle schopností každé dítěte a jeho osobnímu přístupu k vodnímu prostředí by měli rodiče překonávat prvotní obavy z vody, vést děti ke

hrám ve vodě a postupně jim umožnit pohybovat se ve vodě s oporou. Prvotní seznámení se s vodním prostředím brání následnému šoku a nutnosti zbavit se strachu z vody při hodinách plavecké výchovy, která je na první stupni základní školy povinná.

Právě povinnost plavecké výchovy podporuje rozvoj didaktiky plavání v České republice. Čechovská (2012) zdůrazňuje, že osvojení si plaveckých dovedností využitelných v průběhu celého života je důležité především pro zajištění bezpečnosti při pobytu a pohybu ve vodě, podporu zdraví ve smyslu prevence hypokineze v pozdějším věku a kompenzace sedavého stylu života či pro udržení nebo rozvoj tělesné zdatnosti spojené s regenerací životních sil. V neposlední řadě slouží plavání k rozvoji sociálních aktivit, neboť může být vykonáváno ve skupině přátel či mohou být ve vodním prostředí organizovány některé druhy kolektivních zájmových aktivit. Didaktika plavecké výchovy je využívána také v oblasti plaveckých a vodních sportů.

Protože je plavecká výuka pojímána jako dlouhodobý proces, je rozdělena na etapy obsahující požadavky na dosažení specifických cílů a výstupů. Základní plavecké dovednosti v určitém rozsahu by měly získat také osoby se specifickými potřebami, které však vyžadují specifický přístup. Kvalitně osvojené plavecké dovednosti umožňují rozvíjet přirozený pohyb v kontaktu s vodním prostředím, a jedinci je využijí nejen v situacích ohrožujících život či zdraví, ale také pro rozvoj vlastní osobnosti. Efektivní plavání se vyznačuje optimálním energetickým výdejem a technikou, která podporuje správné držení těla a podporuje regeneraci duševních i fyzických sil. V rámci přípravy plavecké výuky jsou rozlišeny dvě fáze – fáze adaptace na podmínky výuky a fáze osvojení si základních plaveckých dovedností. V základní plavecké výuce se výrazně v současnosti preferuje didaktika kraul, která rozvíjí mnoho svalových skupin a podporuje výuku záchranného plavání (Čechovská, Jurák & Pokorná, 2012).

Jak zdůrazňují Čechovská a Miler (2008), v odborných materiálech české didaktiky je rozlišeno pět skupin dílčích plaveckých dovedností. Pokud plavec dosáhne určité úrovně těchto dovedností, je schopen se bezpečně pohybovat ve vodě a osvojit si specifické plavecké schopnosti. Mezi tyto schopnosti patří například schopnost zaujmout hydrodynamickou polohu či schopnost udržet rovnováhu ve vodě, zejména v poloze na zádech, avšak tyto schopnosti musí být nadále rozvíjeny. Dovednosti jsou spolu v pohybovém projevu ve vodě zpravidla propojené, například potopení po pádu do vody by mělo být spojeno s přetočením a orientace plavce směrem k hladině apod.

Současná výuka plaveckých způsobů je nesnadná, neboť ne všechny děti absolvovaly přípravnou výuku plavání v předškolním věku, tudíž nejsou adaptované na vodní prostředí a nemají osvojeny základní plavecké dovednosti. Děti musí nejprve zvládnout potopení obličeje, potom celé hlavy, osvojí si úplný výdech pod hladinou a teprve poté by měly přistoupit k nácviku plaveckých dovedností. V mnoha plaveckých školách však nemohou být naplněny základní cíle plavecké výuky, zejména proto, že se výuky účastní velká nehomogenní skupina dětí, které si nacvičují základy v příliš hlubokém bazénu během velmi krátkého časového období. Proto si mnoho z nich neosvojí základní způsob dýchání a pohybu pod vodou, a jako první plavecký způsob jsou volena prsa, nikoliv kraul (Čechovská & Miler, 2019).

Pro dosažení skutečně pozitivních přínosů plavání, včetně bezpečného pohybu ve vodě, je však vhodné začínat s plaveckým způsobem kraul. Výuka tohoto způsobu může započít tehdy, když děti zvládají potopení hlavy, plavecké dýchání, splývavé polohy na břicho a na zádech a rotace kolem podélné osy. Plavecký způsob musí být vyučován postupně, začíná se výukou kraulových nohou v poloze na břicho i na boku. U tohoto nácviku se setrvává poměrně dlouho. Ačkoliv se dolní končetiny nijak významně nepodílejí na propulzní síle, podporují polohu těla v takovém úhlu, který snižuje odporovou sílu. Zcela nezkušený jedinec musí nacvičovat nejprve na suchu, aby si osvojil základní pohyby, postupy a získal představu o správném postupu. Pro nácvik se využívá různých pomůcek, například desky, plaveckou tyč či hranoly. Současně s nácvikem pohybu nohou může být nacvičováno i správné dýchání. Dalším cílem v nácviku tohoto způsobu je trénování kraulařských nohou v poloze na pravém i levém boku. Žák by měl zvládnout změnu polohy z jednoho boku na druhý s využitím polohy na břicho nebo na zádech. Poté teprve je možné trénovat pohyb horních končetin, přičemž vzájemná souhra je zpočátku velmi neobratná. I zde je vhodné začínat s nácvikem na suchu. Když žák zvládne tuto souhru, je důležité, aby zapracoval také správné dýchání (Čechovská & Miler, 2019).

Plavecký způsob prsa představuje náročnější způsob plavecké lokomoce. I přesto je však tento způsob mnohem rozšířenější nežli plavecký způsob kraul nebo znak, zejména proto, že je možné takto plavat s vizuální kontrolou a bez dýchání do vody. I v tomto případě se nácvik pohybu nohou a rukou odehrává nejprve na suchu, přičemž důraz je kladen především na správný pohyb dolních končetin. U mladších žáků je možné vedením pohybu zdůraznit ideální dráhu, po které by se měly dolní končetiny pohybovat. Vždy by však měl trenér na žáka promluvit a ujistit se, že je takový dotyk v pořádku. Pohyb dolních končetin

začíná vnitřní rotací kyčlí, po oddálení pat je pohyb plynule veden do konečné polohy, pro kterou je typické přitažení lýtek k zadní části stehen, paty směřují vně. V případě potřeby mohou být uplatněny také speciální cviky na flexi nohou. Při nácviku pohybu ve vodě je důležitá vizuální kontrola trenéra a jeho verbální korekce. Žák by se měl soustředit na maximální pohyby a přitažení nohou k hýždím a dodržování jednotlivých fází pohybu. Při nácviku se opět využívá pomůcek ve vodě, po zvládnutí nohou lze pokračovat v nácviku rukou a souhře obou končetin. Trenér by neměl zapomínat také na správné dýchání do vody (Čechovská & Miler, 2019).

Posledním zde uvedeným plaveckým způsobem je plavecký způsob znak. Provozuje se v poloze těla na zádech s velmi stabilní polohou hlavy, kdy je obličejová část stále nad hladinou. Postavení obličeje však nedovoluje kontrolovat plavci prostor okolo něj. Proto tento způsob vyžaduje delší plaveckou zkušenost. Jeho znalost umožňuje napomoci při sebezáchraně ve vznášecí poloze. V počátcích výuky znaku se lze setkat u plavců s určitým pocitem nejistoty, proto je důležité podporovat splývání na zádech a postupně si zvykat na zanoření části týlu do vody. Začátečník by se měl soustředit na zvládnutí střídavé činnosti dolních končetin. Odpadají zde také problémy s dýcháním v dílčí souhře horních končetin i v celkové souhře všech částí těla, protože plavec nemusí při plavání otáčet hlavou, aby se mohl nadechnout. Pokud však žák doposud plavecké dýchání nezvládl, může se stát, že mu bude často zatékat do nosu či do uší, případně mu bude voda přetékat přes obličej. To vše ho může od výuky znaku odradit. Doporučuje se proto propojit výuku tohoto způsobu s cílenými cvičeními pro rozvoj plaveckého dýchání nebo kombinovat výuku znaku a kraulu, který vyžaduje důsledné zvládnutí této dovednosti (Čechovská & Miler, 2019).

2.2 Talent ve sportu

Následující kapitola je zaměřena na problematiku talent managementu ve sportu, zejména na vyhledání a podporu sportovního talentu v oblasti plavání.

2.2.1 Vymezení sportovního talentu

Sportovním talentem může být myšlen ve zkratce určitý předpoklad, obvykle vrozený, který se dokáže projevit a rozvíjet v závislosti na vůli jedince a využití možností nabízených okolím. Vymezení talentu se věnoval například Perič (2006), který se nejprve zaměřil na deskripci vrozených vloh jakožto základních dispozic jednotlivce, v nichž je skryt potenciál pro budoucí výjimečné výkony nejen ve sportu. Vlohy nemusí být, dle jeho názoru, nutně zaznamenány pouze na základě jejich existence, vždy záleží také na prostředí, ve kterém se jedinec pohybuje a na možnostech a podnětech, které se mu nabízí. Vlohy jsou základem nadání, které jsou dle Periče propojeny s určitou oblastí činnosti. Mohou to být také projevené skupiny vloh, například vlohy rychlostní či vytrvalostní. Talent definuje Perič jako „příznivé seskupení vloh pro činnost, kterou si jedinec přeje vykonávat. Ve sportu lze hovořit o talentu v takovém případě, pokud morfologické, fyziologické i psychologické dispozice vytváří optimální předpoklady pro provádění daného sportovního výkonu“ (Perič, 2006). Jednotlivec se může „k těmto požadavkům více či méně blížit a podle míry přiblížení se určuje míra talentovanosti“ (Perič, 2006). Talent tedy Perič považuje za určité ideální propojení vrozených předpokladů pro určitý druh sportu, které se dokážou projevit ve správné činnosti.

Přesnější vymezení talentu nabízí tento autor ve své další publikaci. Zde je talent charakterizován jako „příznivé seskupení vloh, na kterém se obvykle podílí především somatické, případně také kondiční předpoklady. Osobnostní předpoklady se v nich odráží mnohem méně, a morální či volní rysy osobnosti ovlivňují vznik talentu pouze minimálně“ (Perič & Suchý, 2010). Pokud se projeví u člověka talent, lze jej vymežit jako maximální projevený výkon. Míra talentu v jednom sportu se však nemusí projevit na stejné úrovni u různých jedinců. Zároveň však úspěch v určitém sportu nezávisí pouze na talentu, ale také na dalších aspektech, přičemž vysoká míra talentu představuje pouze jeden z prvků úspěchu.

Talent a nadání obsahují, dle Periče a Suchého (2010), určité charakteristiky. Mezi ně lze zařadit vrozenost, stabilitu v čase či úzký vztah ke specifické oblasti lidské činnosti. Dále je za charakteristiku považován také malý či zanedbatelný podíl psychických vlastností, projev

talentu tedy není založen na specifickém psychickém rozpoložení. Autoři rozlišují mezi pojmy talent a nadání, které jsou různé především na základě kvantity. Úroveň talentu je vždy spojená s projeveným maximálním výkonem, a ve skutečnosti jsou za talentované označena pouze tři procenta těch nejlepších sportovců v daném odvětví.

Vymezení pojmu nadání či talent se věnují také zahraniční autoři. Stručný přehled základních definic a přístupů k této problematice zahraničních autorů nabízí Vičar (2017) ve své práci. Dle Carrola (1996) je nadání spojeno s výkonem, který je výsledkem učení, samostudia nebo procvičování dovedností. Jedinečný výkon je vymezen dosažením výjimečného výkonu v rámci určité činnosti. Geron (1978) propojuje nadání s vlohami, které dělí na dvě skupiny. Do první skupiny patří takové vlohy či předpoklady, které se přímo promítají do sportovního výkonu. Druhá skupina předpokladů zahrnuje kvality, které jsou nezbytné k rozvinutí těchto předpokladů. Carrol (1996) a Jensen (1999) považují schopnosti za biologickou proměnnou, která je částečně přenášena geneticky, a částečně utvářena prostředím. Její úroveň tedy není za všech okolností stabilní. Lze ji označit za kvalitu či způsobilost, umožňující dosáhnout určitého výkonu v jedné či více oblastech v daném čase. Výsledná kvalita takové schopnosti je složena nejen z vrozeného základu, nazývaného se vlohy, ale je též z velké části ovlivněna environmentálními vlivy, zejména pravidelností a kvalitou tréninku či stimulačním prostředím (Vičar, 2017).

Talent je, dle Lehnerta, Novosada, Neulse, Langer a Botka (2010), možno chápat jako optimální seskupení předpokladů pro konkrétní činnost či jako individuální potenciál pro úspěch a dominanci. Sportovní talent není složen pouze z jednotlivých aspektů, nýbrž je to komplex předpokladů pro určitou sportovní činnost, spojený se schopností naplnit požadavky kladené na sportovce. Počet sportovně nadaných jedinců v určité populaci je vždy omezený. Pro výchovu úspěšného sportovce, schopného prosadit se na mezinárodní úrovni, je nezbytné rozpoznat určité predispozice již v útlém věku, a podporovat systematický a efektivní rozvoj těchto predispozic. Základy sportovní výkonnosti se vytvářejí již ve školním věku, avšak vlohy by měly být rozpoznány ještě dříve. Proto by měli sportovní trenéři dlouhodobě spolupracovat nejen se sportovními kluby, ale též s dalšími zájmovými útvary, které jsou zaměřeny na sport (Lehnert, Novosad, Neuls, Langer & Botek, 2010).

2.2.2 *Aspekty ovlivňující rozvoj talentu*

Rozvoj talentu spočívá, jak již bylo zmíněno, na několika faktorech. Z nich jsou nejdůležitější ty faktory, které tvoří osobnost sportovce. Kromě anatomicko-fyziologických předpokladů mezi faktory patří také před sportovní, sportovní a mimosportovní prostředí, v němž se sportovec pohybuje, a společenskovoýchovné prostředí. Další faktory jsou obtížněji měřitelné, a není snadné je předvídat. Jedná se zejména o psychologické předpoklady, například schopnost se ovládat se v obtížných situacích či zůstat klidný před závody. Talenty proto mohou být vyhledávány s pomocí sportografické metody, což je teoretická analýza sportovního dění a konstruování nároků sportovních požadavků na sportovce (Blahutková & Sližík, 2014).

V různých sportovních odvětvích je na antropometrické a fyziologické parametry kladen různý důraz. Badatelé se při jejich posuzování nejčastěji soustředili na somatotyp, tělesnou výšku, antropometrické údaje, aerobní kapacitu či morfologické údaje. Dle jejich názoru jsou tyto aspekty důležité proto, neboť jsou dány geneticky, a taktéž jsou objektivně měřitelné. Dají se ovlivnit pouze omezeně, například vhodnou stravou či různými podpůrnými prostředky. Z hlediska objektivního přístupu je nezbytné posoudit především biologický věk zejména mladších sportovců, doplněný výsledky aerobní kapacity. Praxí však bylo dokázáno, že ani antropometrické charakteristiky nepředstavují dostatečně snadno měřitelný prvek. Budoucí parametry sportovního talentu lze dostatečně dobře predikovat až u těch sportovců, kteří již dosáhli puberty. Do té doby se talent vyvíjí příliš individuálně, nestabilně a nelineárně (Vičar & Válková, 2014).

Každý výběr talentů je založen na posouzení schopností sportovců dle určitých norem, které vycházejí z motorických testů. Smysl jejich aplikace spočívá především v možnostech porovnání jednotlivých výsledků, na jejichž základě může být vymezena míra pohybového talentu, senzomotorická koordinace, lateralita, schopnost přesného provedení pohybu či rychlost pohybu. V odborných kruzích se rozlišovaly dva druhy obecného pohybového talentu. Prvním byl obecný talent předvést pohyb, a druhým obecný talent naučit se určitou sekvenci pohybů. Dosud však tento předpoklad nebyl dostatečně empiricky podložen. Byla podpořena teorie o tělesně-pohybové inteligenci, která tvoří důležitou součást inteligence každého člověka. Tento typ inteligence může být při testech zkreslen, neboť nelze vždy odlišit vrozené schopnosti od naučených, především v těch disciplínách, které jsou měřeny testovými bateriemi. Standardy, kterých by měli měření žáci dosahovat, mohou být do značné míry dosaženy vytrvalým tréninkem, případně se mohou vyvíjet v závislosti na věku.

Talentovaný mladší žák tak může být předstížen starším sportovcem, který má delší praxi v trénování. Tyto standardy by proto měly být u dětí spíše orientační a motivační, nikoliv selektivní. V předpubertálním období by měly být využívány spíše za účelem srovnávání s hodnotami optimálními pro dané věkové období, než pro identifikaci za účelem výběru (Vičar & Válková, 2014).

Sportovní talenty jsou, dle Blahutkové a Sližíka (2014), posuzovány zejména z hlediska úrovně senzomotoriky, jejímž základem jsou kondiční, koordinační a hybridní pohybové schopnosti. Každé sportovní odvětví by mělo posoudit, jaké aspekty těchto schopností jsou pro daný sport podstatné, a ty by měly být posouzeny nejen z hlediska objektivních měření, ale též z hlediska volných vlastností jedince. Jejich posouzení nabízí poměrně spolehlivý přehled o skutečné kondici každého sportovce. Autoři také kladou důraz na zohlednění motorické docility, tedy schopnost motorického učení tvořící součást instrumentální složky talentu. Tento faktor by měl být zohledněn v druhé fázi výběru talentů. Za podstatný prvek výběr talentů jsou považovány také rytmické schopnosti včetně disjunktivní reaktivity. Tyto společně představují kognitivní koncepty pohybové a herní inteligence (Blahutková & Sližík, 2014).

Mnoho autorů nedoporučuje vymezit sportovní talent na základě psychických atributů. Tento aspekt je sice důležitý, avšak je velmi subjektivní, a trenéři nejsou obvykle dostatečně proškoleni k jeho posouzení. Psychický aspekt talentu je zohledněn například při přijímacích zkouškách na sportovní gymnázia, avšak ucelené a komplexní pojetí této diagnostiky doposud schází. Dovalil a Choutka (2012) se zmiňují o psychických kontraindikacích, což jsou vlastnosti snižující předpoklad úspěšné sportovní kariéry. Existují však také pozitivní předpoklady na obecné úrovni, kam lze zařadit již zmíněnou pohybovou inteligenci, hyperaspirativnost, potřebu výkonu či setrvalost volního úsilí. Doposud však nebyl vypracován dostatečně věrohodný podklad pro jejich vyhodnocení. Psychické vlastnosti ovlivňují sportovní výkon především sekundárně, neboť mohou podpořit výsledky dlouhodobého tréninku či naopak znemožnit jakýkoliv výkon. Zatímco momentální psychické rozpoložení je aspekt, který musí každý sportovec i trenér při sportovním tréninku zohlednit, a které je do značné míry závislé na vnějších okolnostech, psychické vlastnosti nabízejí možnost předvídatelného vývoje (Vičar & Válková, 2014). Pokud je trenér schopen pochopit psychický přístup svého svěřence, snáze může pracovat například s jeho nervozitou či stydlivostí. Odborný přístup k psychice sportovců je však

uplatňován především u vrcholových sportovců, kteří se v počátcích své kariéry museli sami vypořádat se svou psychikou.

Mnoho trenérů či pedagogů také při výběru talentů zohledňuje emočně motivační složku, vyjadřující, nakolik je daný žák či sportovec emočně zralý a připravený na zátěž, která ho při tréninku čeká. Porovnává se především míra vzrušivosti a prožívání (flow). Zkoumána je také motivace sportovce, tedy čeho si přeje dosáhnout a co od sportování očekává. Pokud sportovec touží zůstat na amatérské úrovni, skladba tréninku bude odlišná od plánů pro vrcholové sportovce. Při výběru talentů se tedy zkoumá především aspirační úroveň, což je úroveň cílů, které si člověk vytyčuje a jejichž dosažení očekává. Dosažení těchto cílů pak prožívá jako úspěch, nedosažení jako neúspěch. Tato problematika úzce souvisí s motivem výkonu (Blahutková & Sližik, 2014).

2.2.3 Formy výběru talentů

Každý sportovní klub či sportovní školy, které se zabývají přípravou sportovců, se vyhledáváním a výběrem talentů dlouhodobě zabývají. Jejich zaměstnanci či trenéři se usilují o identifikaci především těch jedinců, kteří vykazují vysokou míru genetických předpokladů pro daný sport. Lehnert et al. (2010) zdůrazňují, že nelze přesně určit podíl vlivu genetických predispozic a vlivu prostředí na sportovní výkonnost, s největší pravděpodobností se genetické predispozice podílí na talentu z 30 % až 85 %. Rozdíly mezi jednotlivými sportovci jsou však z 50 % dány genetickými faktory a z 50 % ovlivněny tréninkem.

Vyhledávání a výběr talentů je ve sportovní praxi často spíše intuitivní záležitostí. Neexistuje také jednotně přijímaná teorie výběru. Proces výběru talentů ve sportu lze rozdělit do čtyř etap: (Lehnert et al., 2010)

- *Etapa spontánního výběru (náboru)* – jejím hlavním cílem je zhodnotit u dětí, zdali mají k určité sportovní činnosti předpoklady, zjistit úroveň jejich vrozených dispozic a pohybovou úroveň. Přijat by měl být co největší počet dětí.
- *Etapa základního výběru* (cca 10-11 let) – cílem je zhodnotit a ověřit další předpoklady jedince, který byl vybrán v první etapě. Dále se zhodnotit zájem dítěte o sport, jeho iniciativu, schopnost spolupracovat. koncentrovat se, udržovat pozornost během tréninku apod.

- *Etapa specializovaného tréninku* – trvá několik let, u dětí a mládeže je důkladně sledována a hodnocena sportovní výkonnost, důkladně se tak zvažuje, na jaké úrovni se nachází talent jednotlivých dětí. Tato etapa je velmi důležitá pro další kariéru mladého sportovce, neboť v mnoha sportech se vybírají talenty pro profesionální oddíly právě mezi mládežnickými oddíly.
- *Etapa, kdy se vybírají talenty pro vrcholový, profesionální sport.* Do této poslední etapy se dostávají jen ty děti, které jsou vysoce talentované a které dosahují v rámci mládežnických oddílů nejvyšší výkonnosti.

Výběr talentů souvisí s proměnou důrazu na vývoj plavecké kariéry. Potřeba rozpoznat možný talent v raném věku souvisela snaha dosáhnout co nejrychlejšího rozvoje, což vedlo k příliš rané specializaci, k vrcholovým výkonům v dětském věku a k předčasnému ukončení kariéry. V současné době se tyto jevy spojují spíše s neodborným trenérským vedením a nepřiměřenými aspiracemi rodičů nebo závodníka. Jak upozorňuje Čechovská, „současná vrcholná výkonnost se dnes spojuje jednoznačně s věkem dospělosti. Fenomenální výkonností udivují závodníci kategorie masters v pokročilém věku“ (Čechovská, 2005).

2.2.4 Talent management

Pojem talent management pochází z prostředí nadnárodních, mnohdy ekonomicky zaměřených subjektů. Jeho cílem je nalézt v lidech možnosti dalšího růstu, rozvoje a angažovanosti. Obvykle se rozvoj managementu odehrává formou školení, seminářů, sebezkušenostních výcviků a dalších způsobů. Vychází z předpokladu, že talentovaní zaměstnanci jsou produktivnější a motivovanější ke své práci (Rostecký, 2014). Realizace talent managementu spadá pod pravomoci manažera či vedoucího týmu.

V rámci plaveckého výcviku je taktéž důležité využití talent managementu. Trenéři a další pověřené osoby se, dle Lehnerta et al. (2010), zaměřují především na následující okruhy: Určení talentu, v němž se odráží model sportovce, dále vyhledávání talentu a podpora prostředí, kde se dají najít a kdo je hledá. Pro vymezení talentu jsou vypracována výběrová kritéria a diagnostika, které slouží jako jeden z prvků posouzení talentu. Dále je důležité zaměřit se na rozvíjení talentu formou tréninku, který je doprovázen dalšími prvky rozvoje osobnosti. Každý sportovní či plavecký klub také usiluje o udržení objevených talentů a péče o ně, což se uskutečňuje formou zabezpečení vhodných podmínek ke sportu.

2.2.4.1 Rozpoznání talentu

Rozpoznání talentů v plavání je založeno na podobném principu jako získávání talentů v soukromých společnostech. Talentovaný sportovec představuje pro každý klub klíčový prvek, neboť ho nejen reprezentuje, ale také mu přináší důležité body a finance. Trenéři či další členové klubu by proto měli aktivně vyhledávat nové talenty formou spolupráce se základními školy či různými propagacemi plaveckého sportu. Zatímco v soukromých společnostech může být vyhledávání talentů spojeno s finanční motivací, plavecké kluby mohou pro zájemce nabídnout především kvalitní zázemí, trenérskou zkušenost, možnost účasti na prestižních závodech či dobrý tým, kde najde budoucí reprezentant pozitivní přístup a podporu. Vymezení talentu v plavání však představuje problematičtější proces nežli vymezení talentu potřebného pro korporátní organizaci.

Obvyklý postup identifikace talentů se skládá ze tří kroků. První krok spočívá v identifikaci klíčových kompetencí a vytvoření hodnotící stupnice pro jejich určení. Zatímco pro určení talentů v plavání, schopných reprezentovat plavecký klub, se tato hodnotící škála využívá, pro určení talentů v raném věku je spíše zavádějící. Podobně jako v organizacích, i v plavání je tato škála určena lidem od 15 let výše. Druhým krokem je hodnocení výkonu a předpověď potenciálu. Tento prvek lze využít i u mladších plavců, přičemž se nehodnotí pouze fyzické výkony, ale také přístup k tréninku, psychická připravenost a celkový zájem. Třetím prvkem je vytvoření talent poolu, neboli seznamu talentů, o které by mohl mít klub zájem či kteří jsou zvláště úspěšní (Horváthová, 2011).

2.2.4.2 Rozvoj talentu

Rozvoj talentu spočívá především ve vytvoření kvalitních podmínek pro trénink a v motivace sportovce k pravidelnému cvičení. V soukromých společnostech se využívá různých nástrojů, přičemž ve sportu je využitelný například coaching, mentoring či outdoorový trénink (Horváthová, 2011). V plavání je kromě fyzického tréninku důležitá také mentální příprava. Zejména plavci na vyšší úrovni se proto aktivně zabývají zpracováním svých emocí a snaží se o eliminaci psychické nerovnováhy. Osvojují si schopnost důkladné koncentrace a snaží se regenerovat svou mysl i tělo nejen před závodem, ale také v rámci tréninku. Za rozvoj talentu lze také považovat různé formy týmových akcí.

2.2.4.3 *Udržení talentu*

Každý klub usiluje o udržení stávajících talentů. Každý talentovaný plavec pro klub představuje určitou investici. Jsou-li plavci úspěšní, podporují dobré jméno klubu, usnadňují získávání finančních dotací a taktéž motivují budoucí talentované sportovce ke vstupu do klubu. Péče o talentované sportovce zahrnuje například možnost využití nadstandardních služeb pro členy klubu (masáže, psycholog apod.), možnost prezentovat se na klubových webových stránkách a sociálních sítích či osobní účast na různých sportovních akcích (Horváthová, 2011). Sportovci, nejen plavci, potřebují především kvalitní tréninkové zázemí, proto je součástí péče o sportovce také investice do sportovišť a bazénů. Pro elitní plavce může být součástí péče o jejich talent také finanční motivace, zejména pokud příjmy z plaveckých závodů představují jejich hlavní zdroj příjmů, či pokud se stávají zaměstnanci plaveckého klubu.

3 Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce bylo analyzovat stávající situaci při výběru sportovních talentů v plavání na území České republiky.

3.1 Dílčí cíle

- Porovnat kritéria, na jejichž základě jsou jedinci vybíráni do sportovních tříd, sportovních gymnázií, sportovních klubů a reprezentačních družstev.
- Vytvořit případové studie, vedoucí k optimalizaci výběru sportovních talentů do sportovních tříd.

4 Metodika práce

Pro zpracování bakalářské práce byla zvolena komparativní metoda dostupných informací, spočívající ve studiu dostupných zdrojů, analýze a komparaci jejich obsahu. Důraz je kladen především na aktuálnost těchto zdrojů a na přesné uvedení informací.

V první řadě byla určena klíčová slova relevantní v dané oblasti, která byla následně zadána do vyhledávacích databází jako jsou Google Scholar, Web of Science a Research Gate. Na základě tohoto vyhledávání byly vybrány relevantní zdroje z oblasti identifikace sportovního talentu v plavání a také z úzce spjatých oborů a sportovních odvětví.

Následně byly tyto zdroje důkladně prostudovány a pomocí obsahové analýzy byl vytvořen ucelený přehled v oblasti výběru sportovních talentů v plavání na území České republiky.

Komparativní metodou, kterou Říchová (2009) definuje jako srovnání, jehož prostřednictvím přiřazujeme jeden jev druhému s cílem zjistit, jak se od sebe liší, respektive jak jsou si podobné, jsme porovnali průběh výběru sportovních talentů do vybraných institucí.

V závěru práce byly vytvořeny případové studie, které využívají informací získaných od reálných mladých plavců, jejichž křestní jména byla pozměněna a jejichž cílem je ukázat na příkladu konkrétních žáků možnosti, jakým způsobem může být využit talent management v plavání.

5 Výsledky

V následující kapitole bude vymezen způsob výběru talentů v plaveckých klubech, ve sportovních třídách na základních a středních školách a do reprezentace. Informace o plaveckých oddílech jsou čerpány především z webových stránek Českého svazu plaveckých sportů, kde jsou uvedené odkazy na metodiku a na další zdroje informací. V druhé části této kapitoly jsou vytvořeny případové studie sloužící k optimalizaci talent managementu v plavání.

5.1 Způsob výběru talentů v České republice

Jak uvádí Perič a Dovalil (2010) pro tvorbu určitého typu sportovce je důležitý proces identifikace výběru talentů. Jeho cílem je vytvořit soubor požadavků, který by talentovaný jedinec měl splnit. Bez těchto požadavků je predikce talentu velmi obtížná. Vybrané výzkumy musejí vycházet z toho, že každé sportovní odvětví má specifické požadavky. V následujících podkapitolách si přiblížíme, jaké požadavky jsou kladeny na sportovní talenty, kteří se ucházejí o místa v plaveckých oddílech, plaveckých třídách základních a středních škol a v neposlední řadě reprezentačních výběrech.

5.1.1 *Plavecké oddíly*

Rozvoj plaveckých talentů je v současné době podporován buď pod záštitou sportovních klubů, nebo v rámci samostatných plaveckých oddílů. Pro jejich vyhledávání je důležitá vzájemná spolupráce mezi školami a plaveckými oddíly. Naprostá většina žáků se účastní plaveckého výcviku ve druhém, třetím a čtvrtém ročníku, přičemž mnoho základních škol podporuje účast žáků na tomto výcviku od první do páté třídy. Cílem je především poskytnout všem žákům možnost osvojit si základní plavecké dovednosti a rozvíjet svou osobnost po fyzické i psychické stránce. Základní školy nemusí plavecký výcvik realizovat přímo ve spolupráci s plaveckou školou, avšak výuka plavání je součástí výchovného a vzdělávacího programu, proto by dle § 7 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb. měli tuto výuku zajišťovat pedagogičtí pracovníci. Plavecké školy nabízejí záruku, že bude tento požadavek naplněn, stejně jako požadavek na odborné vedení a další hygienické a bezpečnostní požadavky (MŠMT, 2020).

Právě v rámci této výuky je vhodné všimnout si skutečných schopností a dovedností jednotlivých žáků. Jednoznačné určení talentu není snadné, a obvykle ani žádoucí. Jednotlivé plavecké disciplíny jsou odlišené a kladou různé výkonnostní požadavky na

stavbu těla plavce a na jeho kondiční schopnosti, motoriku či psychické vlastnosti. Trenéři a pedagogové by tedy měli porovnávat především nadšení žáků k výuce plavání, způsob osvojování plaveckých dovedností či míra nervozity při závodech se spolužáky. Pokud si žák osvojí dobře alespoň jeden plavecký způsob včetně dýchání, kterým je schopen uplavat 25 m, může si podat přihlášku do plaveckého oddílu. Součástí přihlášky je potvrzení lékaře o dobrém zdravotním stavu zájemce o přijetí (Rudolph, Bußmann, Döttling & Jankowski, 2018).

Další rozvoj plaveckých dovedností je podložen především vytvořením kvalitního zázemí pro tréninky. Jednotlivé aspekty, důležité při vymezení talentu, se odvíjejí především od věku žáka. V dětském věku je výkon silně ovlivněn biologickým růstem, tréninkovým úsilím a možnostmi rozvoje koordinačních schopností. Pokud je jeden žák fyzicky vyspělejší, nelze z tohoto faktu vyvozovat jednoznačný talent. V rámci přípravy, tedy kurzu pro nově přijaté zájemce o profesionální plavání, se žáci především učí „zacházet s vodou“, tedy pohybovat se efektivně a účelně, využívat správné dýchání k rychlejšímu pohybu, odhadnout vzdálenost či umět se otočit a ihned pokračovat v plaveckém pohybu. Součástí této fáze je taktéž rozhovor s rodiči či zákonnými zástupci žáka. Při něm může trenér nejen zjistit celkový zájem žáka o pohyb, ale také možný vliv dědičnosti či aspirace rodičů (Rudolph et al., 2018).

Pokud však trenér zohledňuje tělesnou stavbu, zaměřuje se na tělesnou výšku, úzkou pánev, délku končetin či velikost rukou a chodidel. Pohybové nadání celkově je ovlivněno také neurosvalovými faktory, což trenér vyzdvihuje ze schopnosti žáka ovlivnit odpor a udržet rovnováhu. Samotné kondiční schopnosti se u žáků pod deset let stále vyvíjejí, a vzhledem k rozdílným plaveckým disciplínám, k nimž mohou mít žáci vloh, nelze výsledky motorických testů považovat za jediný určující prvek. Lze však rozpoznat, zdali žák inklinuje spíše k vytrvalostním disciplínám, či zda mu spíše vyhovuje sprint. V některých případech se využívá k určení stability jednoho znaku a jeho předpověditelnosti stabilizační koeficient, avšak u takto malých dětí je to spíše výjimečné (Rudolph et al., 2018).

Mezi určující prvky lze zařadit především schopnost snášet tréninkovou zátěž bez zdravotních problémů a schopnost regenerace. Žák se musí dostavit na všechny stanovené tréninky, pokud mu v tom nebrání zdravotní indispozice. Častý výskyt zdravotních obtíží může poukazovat na menší schopnost žáka dlouhodobě vydržet větší fyzickou zátěž. Žák má zároveň povinnost docházet do školy, plavecký trénink se tedy odehrává v jeho volném

čase. Může tedy docházet ke snížení sociálních vazeb s jeho vrstevníky či ke zhoršení školního prospěchu. Tento problém může být od druhé stupně základní školy řešitelný přestupem na školu nabízející sportovní třídu. Zde však musí žák prokázat specifické výsledky, o čemž bude pojednáno v následující kapitole (Rudolph et al., 2018).

V rámci přípravy by se měl trenér zaměřit především na mentální sílu a míru trénovatelnosti žáka. Pravidelná docházka na tréninky a viditelný posun v dosažených výsledcích podporuje motivaci žáka k dalšímu rozvoji plaveckých schopností. Žák by však měl udržet svou motivaci i v období, kdy jsou jeho výsledky spíše podprůměrné, či pokud se mu nedaří dosáhnout stanovené mety. Houževnatost a sebeovládání jsou pro přeměnu všech vlastností do sportovního výkonu nepostradatelné, což musí trenér v pozorování žáka zohlednit. Trénovatelnost pak spočívá ve způsobu zpracování tréninkových podnětů. Lze ji vymezit jako „výsledek stupně a tempa výkonnostního rozvoje, připravenosti podávat výkon i schopnosti snášet zátěž“ (Rudolph et al., 2018). Talentovaný plavec na ně reaguje obzvláště vysokou mírou rozvoje.

Jak upozorňuje Čechovská (2005), dřívější vyhledávání talentů není žádoucí. Rodiče mohou své dítě začít seznamovat s vodním prostředím již od útlého věku, avšak do plavecké přípravy by jej měli zapsat tehdy, pokud dítě projevuje o plavání skutečný zájem. Ve starším předškolním věku (5-6 let) je doporučeno, aby dítě absolvovalo přípravnou plaveckou výuku v rozsahu nejméně 10 lekcí, každá v době trvání 30-45 min. Pokud se dítě adaptuje na delší pobyt ve vodním prostředí bez problémů, zaujímá klidné splývavé polohy na prsou i na zádech, zvládne opakované výdechy do vody i pád do hlubší vody, je jeho rodičům navrženo pokračování v plavecké výuce. V závislosti na míře plavecké výuky ve škole lze doporučit buď základní plaveckou výuku, nebo výuku rozšiřující, na kterou plynně naváže přípravný plavecký trénink. Právě tento typ tréninku, v předchozích odstavcích nazývaný „přípravka“, nabízí prostor k určení míry talentu a k jeho dalšímu rozvoji.

Přípravka trvá dva až tři roky a obvykle je zahájena v 7 či 8 letech. Dítě je postupně stále více zatěžováno, získává pohybovou zkušenost, a postupně narůstá specifický kondiční charakter tréninku. Dítě může, ale nemusí být registrováno ve sportovním svazu, a nemá povinnost se zúčastňovat soutěží. Závazné rozhodnutí věnovat se plavání na profesionálnější úrovni by mělo být učiněno teprve v deseti letech. Pro tuto věkovou kategorii je organizována první celostátní soutěž, v níž je žák konfrontován se sportovci své věkové kategorie. Dobré výsledky v této soutěži však nejsou samy o sobě podmínkou k pokračování

v plaveckém tréninku. Na rozdíl od plavecké přípravy, do níž se přijímají všichni přihlášení zájemci, však trenér v plaveckém tréninku sleduje a zapisuje dosažené výsledky a pokroky v tréninku, na jejichž základě je upravován tréninkový plán. Pokud není spokojen s dosahovanou úrovní žákova rozvoje, může rodičům navrhnout možnost rozvoje kondičního plavání namísto sportovního. Vybraní žáci pak z přípravy postupují do některé ze sportovních tříd, kde mohou svůj zájem o sportovní plavání lépe skloubit se školními povinnostmi (Čechovská, 2005).

5.1.2 Sportovní třídy

V systému současného vzdělávání je možné podporovat sportovní talenty formou studia ve speciálních studijních programech v rámci druhého stupně základních škol a vybraných gymnázií. Vybrané základní školy otevírají jednu či více tříd dle počtu zájemců i dle vlastních možností. Jednotliví zájemci o studium již mohou být zaměřeni na určité sportovní odvětví, ale též mohou být nadaní pohybově a rozvíjet se spíše všestranně.

Každá škola si obsah talentových zkoušek určuje samostatně. Některé základní školy vyžadují výsledky z pěti disciplín – šplh na tyči, skok z místa, člunkový běh, běh na 1500 m a hod (ZŠ Na Výsluní, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, c2021), jiné posuzují zájemce o přijetí z vícero pohledů. Porovnávají běh z polovysokého startu na 50 m, techniku běhu, běh 6 minut, skok do dálky z místa, skok do dálky s rozběhem, hod 2 kg míčem, hod kriketovým míčkem, šplh na tyči, gymnastiku, akrobacii a přeskok (ZŠ Benešovo náměstí, Pardubice, 2015). Ve školách, kde se očekává velký počet zájemců, mohou kromě výsledků talentových zkoušek a zkoušek z českého jazyka a matematiky přihlédnout také ke známkám na vysvědčení a k dosavadnímu chování.

Talentové přijímací zkoušky probíhají vždy na hřišti dané základní školy. Žáci si musí přinést sportovní obuv, tričko, trenýrky a teplákovou soupravu. Většina zájemců o přijetí se na talentové zkoušky připravuje v rámci svých mimoškolních aktivit. Kritéria pro přijetí nejsou striktně dána předem, avšak školy si mohou vyžádat potvrzení ze sportovního klubu, na němž budou popsány dosavadní sportovní úspěchy žáka. Předpokládá se přijetí určitého počtu žáků, kteří dosáhnou nejlepších výsledků ve své kategorii. Pokud žák podává přihlášku do jiné školy, než kam doposud docházel, musí zpravidla doložit více dokumentů, včetně žádosti o přestup nežli žák, který již na dané škole studoval dříve. Uchazeči získávají v rámci přijímacích zkoušek body, jejichž součet následně rozhoduje o jejich přijetí. Konečné rozhodnutí o přijetí je vždy v pravomoci ředitele školy.

Každá sportovní třída je vedena třídním učitelem, jehož specializace je tělesná výchova. Školy na svých webových stránkách uvádějí charakteristiky sportovní třídy. Mezi důležité předpoklady rozvoje žáků v této třídě patří především všestranný pohybový rozvoj žáků v dobře vybavených tělocvičnách a na školním hřišti, tým kvalitních a sehraných pedagogů a také spolupráce se sportovními kluby ve městě. Pedagogové nevedou žáky k jednostrannému sportovnímu zaměření, spíše jim nabízejí možnost zvolit si takové disciplíny, které jim pomohou v rozvoji osobnosti. Pokud žák projevuje výrazné vlohy pro určitý druh sportu, a doposud není členem žádného sportovního klubu, může ho jeho třídní učitel doporučit spolupracujícím sportovním klubům. Žák do nich může být přijat na základě svých sportovních výsledků ve škole.

Na rozdíl od základních škol jsou pro přijetí do sportovních tříd gymnázií stanovena specifická kritéria. Žák již zpravidla bývá určitým způsobem zaměřen, proto jsou stanovena kritéria pro jednotlivé sportovní disciplíny samostatně. V plavání se posuzuje zejména rychlost a způsob plavání specifických plaveckých způsobů na 50 m, 100 m či 200 m. Od uchazečů se očekává především zvládnutí plaveckých způsobů znak, prsa a kraul, schopnost splývat a správně dýchat do vody. Pro chlapce jsou stanoveny jiné časové limity nežli pro dívky. Pokud se do stanovených časových limitů vejde více žáků, nežli je počet přijímaných, jsou posuzovány také školní výsledky a další aspekty. Kromě talentových zkoušek musí žák také zvládnout jednotné přijímací zkoušky na střední školy.

Při studiu na sportovním gymnáziu jsou žáci pod dohledem nejen svých pedagogů, ale také kvalifikovaných trenérů. Ti studenty pozorují a spolupracují při jejich sportovním vzdělávání. Sledují především postup motorického učení v průběhu základního plaveckého výcviku. Pomocí pedagogického pozorování v průběhu výcviku jsou také studenti sledováni a porovnáváni z hlediska schopnosti učit se novým pohybovým úkolům ve vodě. Hodnotí se také antropometrické znaky a hydrodynamické vlastnosti tělesné stavby, především vysoký vzrůst, nízká váha, málo se rýsující obrysy svalstva a lehká kostra s nevystupujícími klouby. Trenéři posuzují schopnost vznášení ve vodě při lehu na vodě nznak. Měří se čas od okamžiku zaujetí polohy a po okamžik, kdy nohy začnou klesat pod hladinu. Důležité je také měření rozsahu kloubní pohyblivosti v hlezenním a ramenním kloubu a posouzení intelektuálních předpokladů. Student není veden k přehnanému důrazu na sportovní stránku studia, musí také prokázat intelektuální předpoklady pro ukončení studia na střední škole.

Kromě čtyřletých gymnázií existují také šestiletá či osmiletá sportovní gymnázia. Obvykle v nich bývá méně žáků, mezi 15 až 20. Příjímací zkouška na šestileté gymnázium se skládá z několika částí. Zájemci o přijetí jsou obvykle doporučeni trenéry ze sportovních či plaveckých klubů, kteří hodnotí jejich anatomickou stránku, díky níž mohou vyřazovat nevhodné uchazeče pro vrcholové plavání. Důležitou částí je písemná zkouška z matematiky, českého jazyka a všeobecných znalostí. Některá gymnázia, například Sportovní gymnázium Brno, otevírají sportovní třídy s různým zaměřením. Pro zaměření na obor plavání se v rámci přijímacího řízení sledují pohybové předpoklady při gymnastické sestavě, člunkový běh, výdrž ve shybu pro dívky a chlapce zvláště, sedy-lehy po dobu 60 s., skok daleký z místa, hod medicinbalem a hluboký ohnutý předklon. Dále se sledují plavecké předpoklady, kdy se hodnotí 100 m motýl, 100 m znak, 100 m prsa, 100 m kraul a 400 m kraul. Pokud se uchazeč účastnil některého typu vrcholových závodů, v nichž se umístil na předních místech, získává bonusové body. Všechny výše uvedené disciplíny se bodují dle tabulek a celkový součet bodů slouží k ohodnocení žáka a následnému výběru v přijímacím řízení.

V době studia na střední škole může být student vybrán do národní reprezentace. Dle Kodýma (1978) se v rámci specializované přípravy trenéři zaměřují na porovnání výkonnosti v oblasti somatické, pohybové, funkční a psychické, přičemž výsledky každého studenta jsou porovnány s normou pro daný kalendářní a sportovní věk. Důraz je kladen na porovnání antropometrických předpokladů pro každou plaveckou disciplínu zvláště, dále na všeobecnou pohybovou výkonnost na základě testů základního odborného výběru, celkovou plaveckou sílu hodnocenou dynamografickou metodou, senzomotorické předpoklady, aerobní a anaerobní kapacitu organismu, osobnostní předpoklady, psychickou odolnost a sportovní výkonnost. Studenti také musí prokázat schopnost udržet stabilní pohybovou, funkční a psychickou výkonnost z hlediska dlouhodobých plánů sportovní přípravy. Pro přijetí do reprezentace musí být posouzen jejich zdravotní stav.

V obrázku 1 jsou uvedeny limity pro přijetí na Sportovní gymnázium Pardubice v odvětví plavání.

ORIENTAČNÍ LIMITY PRO ZAŘAZENÍ NA SG

	15 let	16 let	
	chlapci		
50 VZ	0:28,26	0:27,24	50 VZ
100 VZ	1:00,62	0:58,57	100 VZ
200 VZ	2:10,97	2:06,97	200 VZ
400 VZ	4:37,59	4:29,06	400 VZ
800 VZ	9:55,40	9:33,35	800 VZ
1500 VZ	18:57,36	18:10,04	1500 VZ
100 M	1:06,56	1:03,99	100 M
200 M	2:28,12	2:22,03	200 M
100 Z	1:09,98	1:07,25	100 Z
200 Z	2:32,03	2:25,71	200 Z
100 P	1:19,20	1:15,75	100 P
200 P	2:53,27	2:45,63	200 P
200 PZ	2:31,56	2:25,86	200 PZ
400 PZ	5:23,67	5:11,42	400 PZ

Obrázek 1. Orientační limity pro zařazení na SG (Sportovní gymnázium Pardubice, c2021)

Z obrázku je zřejmé, že různá kritéria panují pro různé věkové kategorie. Vzhledem k věkové rozrůzněnosti uchazečů o studium na čtyřletých sportovních gymnáziích musely být vypracovány různá kritéria pro patnáctileté a šestnáctileté uchazeče. Během jednoho roku se tělo sportovce může v dospívání výrazně změnit, což ovlivní nejen jeho pohyb ve vodě, ale také rychlost, mrštnost a emoční stabilitu. Uchazeč se může hlásit opakovaně, neuspěje-li prvním rokem, má právo nastoupit na jinou střední školu a znovu se přihlásit o rok později. I zde je však přihlíženo k jeho dosavadním školním úspěchům, nelze tedy jeden rok považovat za ztracený. Ne všichni absolventi tohoto gymnázia se stanou vrcholovými sportovci, proto je důležité rozvíjet také akademické znalosti studentů.

5.1.3 Reprezentační týmy

Reprezentační týmy České republiky v plavání jsou již rozčleněny do specifických disciplín. Členové České asociace plaveckých sportů vybírají reprezentanty do disciplín plavání, dálkové plavání, skoky do vody, zimní plavání či synchronizovaném plavání. Dle svého

věku se reprezentanti rozdělují do skupiny mladších juniorů, starších juniorů, seniorů a dospělých (Český svaz plaveckých sportů, c2021).

Dle stanov České asociace plaveckých sportů bylo rozhodnuto, že do reprezentace juniorů budou na sezónu 2020/21 zařazeni všichni aktivní plavci ročníku 2003-2006 u juniorů a 2004-2007 u juniorek, kteří buď na Zimním mistrovství ČR 2019 zaplavali čas shodný nebo lepší vypsaneho limitu v alespoň jedné disciplíně nebo od 1. 1. 2020 do 31. 7. 2020. Zájemce o přijetí může navrhnout reprezentační trenér v odůvodněných případech k doplnění plavce ročníku 2004, 2005, 2006 (chlapců 2003 a dívek 2007), kteří nesplní kritéria 1, ale do 31. 12. 2020 prokázali mimořádné výsledky (Český svaz plaveckých sportů, c2021).

5.2 Komparace kritérií pro výběr talentů ve vybraných institucích

Z dostupných informací je zřejmé, že kritéria pro výběr mladých talentů nejsou stejná na všech úrovních. Děti, u kterých existuje předpoklad k pohybovému nadání, jsou do plavecké školy přijímáni bez předchozího testování. Možný talent se projeví teprve v průběhu tréninku. Jednotlivé plavecké školy si možné talenty vybírají také mezi žáky, kteří se účastní plavecké výuky v rámci školní výuky. Pro žáky prvního stupně základní školy představuje pravidelná plavecká výuka první setkání s pravidelným tréninkem a s osobou trenéra. Žáci se v tomto věku musí posuzovat individuálně, a předpoklady pro některou z plaveckých disciplín se určují nejen podle dosažených výsledků, ale zejména podle celkového přístupu k výuce plavání a pohybovému nadání.

Jak již bylo zmíněno, do plavecké přípravky jsou přijímáni všichni zájemci ve věku 7 až 8 let. Mohou je přivést i rodiče, kteří si přejí, aby jejich dítě rozvíjelo své plavecké dovednosti, či kteří se domnívají, že jejich dítě má plavecký talent. Plavecká příprava trvá tři roky, přičemž není podmínkou postoupit do plaveckého klubu. Trenéři si zejména všímají způsobu, jakým se žáci ve vodě pohybují, zdali již překonali strach z vody, zdali jsou schopni naučit se dýchat do vody a jakým způsobem si osvojují základní plavecké způsoby. Pro tyto žáky jsou organizovány okresní či krajské přebory, v nichž mohou prokázat také další schopnosti, především nervozitu, obavy z neúspěchu či překonání prohry. Zároveň jsou však podporováni v týmové souhře a mohou se účastnit kolektivního tréninku. Trenéři nepodporují příliš rané zaměření jednotlivých žáků, v rámci tréninků se zaměřují na celostní rozvoj jejich osobnosti.

Pokud si však žák přeje být přijat na sportovní gymnázium či do sportovní třídy na druhém stupni základní školy, je nezbytné se soustavně připravovat na talentové přijímací zkoušky.

Zde se již talent prokazuje především schopností dosáhnout optimálních výsledků v daných disciplínách. Zkoušky z plavání jsou vykonávány zejména na těch základních školách, které otvírají sportovní třídy se zaměřením na plavání. V ostatních případech musí uchazeč prokázat všestranný sportovní talent v několika disciplínách. Pokud doposud žádný sportovní klub nenavštěvoval, prokáže se jeho talent již v rámci přijímacích zkoušek. V opačném případě mohou uchazeči získat doporučení od svého trenéra, případně se prokázat dobrými výsledky ze žákovských závodů. Lze tedy říci, že do těchto výběrových tříd jsou přijímáni žáci, u nichž lze prokázat vysokou míru pohybového nadání.

Sportovní vzdělání může být rozpoznáno také v pozdějším věku, kdy se žáci mohou přihlásit do sportovních tříd šestiletých či čtyřletých gymnázií. Pokud žák projeví zájem o studium na sportovním gymnáziu musí projít přijímacím řízením, jehož nedílnou součástí je talentová zkouška. Vybrali jsme šest sportovních gymnázií z ČR abychom porovnali, jaké části tyto zkoušky tvoří. Výběr gymnázií probíhal náhodně a ke komparci byly vybrány talentové zkoušky pro uchazeče o čtyřleté studium sportovních gymnázií se specializací plavání. Názvy jednotlivých gymnázií a testů jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 1. Talentová zkouška vybraných SG (vlastní zpracování)

	Gymnázium, Jihlava	Sportovní gymnázium, Kladno	Sportovní gymnázium, Plzeň	Sportovní gymnázium D. a E. Zátopkových, Ostrava	Gymnázium Česká a Olym. nadějí, České Budějovice	Sportovní gymnázium Ludvíka Daňka, Brno
test rychlostních schopností	4x 25 m PZ	100 m preferovaným způsobem	4 x 50 m PZ	4 x 25 m PZ	100 m preferovaným způsobem	4 x 100 m PZ
test plavecké všestrannosti	200 m PZ	200 m PZ	200 m PZ	200 m PZ	200 m PZ	4 x 100 m PZ
test speciální vytrvalosti	800 m VZ	400 m VZ	400 m VZ	400 m VZ	400 m VZ	400 m VZ
test technických dovedností			25 m vlnění v poloze na břiše	25 m vlnění pod vodou	4 x 50 m PZ	
výkonnostní předpoklady	Nejlepší umístění na soutěži MČR		výsledky z posledních Mistrovství České republiky			zařazení do výběrových družstev (reprezentace, SCM),
pohybové předpoklady						člunkový běh, výdrž ve shybu, sedy-lehy, skok z místa, hod medicimbálem

Z tabulky č. 1 je zřejmé, že všechna vybraná gymnázia zařadila do talentové zkoušky, test rychlostních schopností, obsah tohoto testu se však lišil měřenou vzdáleností, či plaveckým způsobem. U testu plavecké všestrannosti a testu speciální vytrvalosti vybralo stejnou testovací metodu pět z šesti vybraných gymnázií. Test z technických dovedností zařadily pouze Sportovní gymnázium Plzeň, Sportovní gymnázium D. a E. Zátopkových Ostrava a Gymnázium České Budějovice. Sportovní gymnázium Ludvíka Daňka jako jediné do svého obsahu zařadilo pohybové předpoklady, jako jsou člunkový běh, výdrž ve shybu, počet sedů-lehů za minut, skok z místa a také hod medicimbálem.

Pokud žáci úspěšně splní podmínky pro přijetí, které krom talentové zkoušky tvoří také jednotné přijímací zkoušky z českého jazyka a matematiky mohou nastoupit ke studiu na gymnáziu. V pozdějším věku by se měli talentovaní jedinci prokázat viditelnými úspěchy v plaveckých závodech. Studenti už také mají představu o disciplíně, které se chtějí věnovat. Vyšší ročníky sportovních gymnázií úzce spolupracují se sportovními kluby, čímž umožňují mladým talentům účastnit se národních i mezinárodních plaveckých soutěží. Kromě

pedagogů se sportovním zaměřením dohlížejí na rozvoj studentů také profesionální trenéři, kteří si nadějně talenty převádějí do vlastních klubů. Studenti mohou k tréninkům využívat dobře vybavená sportoviště, účastní se sportovních soustředění a mají možnost pohovořit s úspěšnými reprezentanty. Pokud se rozhodnou pro dráhu profesionálního plavce, mohou se pokusit splnit podmínky přijetí do reprezentačního týmu. Na obrázku č. 2 můžeme vidět limity pro přijetí do reprezentačního družstva juniorů pro sezonu 2021-2022.

Juniorky		50VZ	100VZ	200VZ	400VZ	800VZ	1500VZ
05	16/17 let	0:27,01	0:58,47	2:06,93	4:27,88	9:16,17	17:42,24
06	15/16 let	0:27,53	0:59,61	2:09,39	4:33,08	9:26,97	18:02,86
07 + 08	14/15 let	0:28,06	1:00,74	2:11,86	4:38,29	9:37,77	18:23,49
Juniorky		50P	100P	200P	50Z	100Z	200Z
05	16/17 let	0:33,40	1:13,11	2:37,31	0:30,53	1:05,55	2:21,01
06	15/16 let	0:34,05	1:14,53	2:40,37	0:31,12	1:06,82	2:23,74
07 + 08	14/15 let	0:34,70	1:15,95	2:43,42	0:31,71	1:08,09	2:26,48
Juniorky		50M	100M	200M	200PZ	400PZ	
05	16/17 let	0:28,70	1:03,27	2:21,00	2:23,29	5:06,71	
06	15/16 let	0:29,25	1:04,50	2:23,73	2:26,08	5:12,67	
07 + 08	14/15 let	0:29,81	1:05,73	2:26,47	2:28,86	5:18,62	
Junioři		50VZ	100VZ	200VZ	400VZ	800VZ	1500VZ
04	17/18 let	0:24,04	0:52,49	1:54,79	4:06,24	8:27,24	16:14,61
05	16/17 let	0:24,51	0:53,51	1:57,02	4:11,02	8:37,09	16:33,53
06 + 07	15/16 let	0:24,97	0:54,53	1:59,25	4:15,80	8:46,94	16:52,46
Junioři		50P	100P	200P	50Z	100Z	200Z
04	17/18 let	0:29,98	1:05,71	2:22,17	0:27,23	0:58,36	2:06,46
05	16/17 let	0:30,57	1:06,99	2:24,93	0:27,76	0:59,49	2:08,92
06 + 07	15/16 let	0:31,15	1:08,27	2:27,69	0:28,29	1:00,63	2:11,37
Junioři		50M	100M	200M	200PZ	400PZ	
04	17/18 let	0:25,44	0:56,14	2:06,41	2:09,16	4:38,70	
05	16/17 let	0:25,94	0:57,23	2:08,87	2:11,67	4:44,11	
06 + 07	15/16 let	0:26,43	0:58,32	2:11,32	2:14,18	4:49,52	

Obrázek 2. Limity reprezentace juniorů (ČSPS, 2021)

Pokud plavec překoná limit na jakékoliv trati, bude pro příští sezonu zařazen do reprezentačního výběru. Péče o tyto talenty je na vysoké úrovni, reprezentanti mají možnost využívat také služeb fyzioterapeuta, maséra, či jiných doplňkových služeb. Na této úrovni již plavci prokázali schopnost podrobit se pravidelnému tréninku, taktéž prokázali svou houževnatost, vytrvalost a psychickou odolnost. Reprezentační tréninky však vyžadují nejen dostatek talentu, ale také vysokou míru mentální přípravy. Pokud si talentovaní jedinci nepřejí stát se členy reprezentačního týmu, mohou se zaměřit na práci s mládeží v pozici trenéra. V tomto případě vystudují vysokou školu se sportovním zaměřením, kde prokáží nejen vysokou míru vlastního talentu, ale naučí se také rozpoznávat talenty v dalších žácích.

5.3 Případové studie s uplatněním talent managementu v plavání

V následující kapitole budou uvedeny případové studie dvou žáků, kteří projevují zájem o sportovní plavání. První z nich shrnuje situaci sedmiletého žáka, který se druhým rokem účastní školní výuky plavání, avšak má výrazné pohybové nadání, které by rád rozvíjel právě formou plavání. Druhá se vztahuje k žákovi, kterému je devět let, navštěvuje plaveckou přípravku a rád by se věnoval profesionálnímu plavání. Cílem těchto případových studií je ukázat na příkladu konkrétních žáků možnosti, jakým způsobem může být využit talent management v plavání.

5.3.1 Marek, 7 let

Marek se začal věnovat plavání teprve v první třídě. V předškolním věku se s vodním prostředím pouze seznamoval. V prvním roce plavecké výuky si jeho třídní učitelka všimla Markovy neobvyklé pohybové obratnosti a navrhla rodičům, aby syna přihlásili do sportovního klubu. Rodiče však nebyli schopni či ochotni se dále tímto tématem zabývat, a tak Marek nastoupil do druhého ročníku bez specifického sportovního zaměření. V druhém ročníku však Marek projevil o pokračování ve výuce plavání zvláštní zájem poté, co skončilo 10 týdnů školní plavecké výuky. Rodiče nepatří k pohybově nadaným jedincům, avšak jsou manuálně zruční a kreativní.

5.3.1.1 Rozpoznání talentu

Prvním, kdo si všiml Markova možného nadání, byla jeho třídní učitelka. Komunikací s rodiči zjistila, že Marek se nijak specificky nerozvíjí, nedochází do žádného zájmového kroužku ani do sportovního klubu. V první třídě se však Marek kromě plaveckého výcviku nijak neprojevoval, a rodiče se soustředili především na školní výsledky svého syna. Ve druhém roce školní docházky si vyučující všimla určitého pohybového nadání také v rámci tělesné výchovy. Marek byl vždy mezi nejlepšími v atletice, běhu i v dalších sportovních hrách. Dokázal udržet rovnováhu ve výškách, obratně chytit míč, udělat hvězdu i kotrmelec pozpátku a doběhnout jako první. Rodiče si také začali všimnout synovy obratnosti.

Markova nadání si všimla také trenérka plavání z plavecké školy, která zajišťovala výuku plavání objednanou školou. Marek se projevoval od počátku obratně, i přes poměrně malé plavecké vzdělání si rychle osvojoval požadované dovednosti. Dokázal splývat i udržet

rovnováhu, snadno si osvojil základní plavecké techniky a přirozeně se naučil dýchat do vody. Zároveň se nebál vyzkoušet si skok do hluboké vody či potápění. Školní plavecká výuka má omezené trvání a nenabízí větší možnosti rozvoje talentu. Trenérka se proto rozhodla promluvit s rodiči, zdali by neuvažovali o zápisu Marka do plavecké přípravky.

Rodiče i nadále se zápisem Marka do plavecké školy váhají, zejména z časových a finančních důvodů. Marek však sám o přihlášení požádal, proto by mihla být navržena určitá forma stipendia, která by mohla Markovi pomoci s uhrazením školného. Pomůcky na plavání by mohly být dočasně zapůjčeny plaveckou školou, ačkoliv v době zvýšených hygienických požadavků není toto řešení optimální. Při samotném posouzení Markova nadání je možné poradit se s dalším trenérem či trenérkou, kteří by mohli vyjádřit svůj názor a případně nalézt další formy pomoci.

5.3.1.2 Rozvoj talentu

Talent či vlohy k plavání jakožto vrcholovému sportu se nejlépe projeví v rámci dlouhodobějšího tréninku. Kdyby Marek skutečně nastoupil do plavecké přípravky, získal by nejen možnost rozvíjet své pohybové nadání, ale též možnost prokázat svou schopnost podrobit se dlouhodobému tréninku a ověřit svou motivaci a houževnatost. Protože je Marek velmi mladý, je doporučeno věnovat se také dalším sportům, a nepodporovat pouze jednostranný rozvoj. Pro rozvoj vytrvalosti je vhodné zapojit běh a podobné aktivity, některé prvky obratnosti je možné trénovat formou atletických disciplín. Důležité je zařadit také protahovací cviky a regeneraci.

Pokud si Marek přeje skutečně rozvíjet svůj talent, musí se především zkoncentrovat na svůj cíl. Potřebuje se zaměřit na skloubení školních povinností a plaveckých tréninků tak, aby případný neúspěch ve škole neovlivnil jeho motivaci k tréninku. Dětské tělo se neustále vyvíjí, a proto je nezbytné připravit Marka na možnost dočasného neúspěchu, kdy jeho dříve méně zdatní soupeři dosáhnou určité vyspělosti a najednou mohou být obratnější a rychlejší. Stanovení jasných a dosažitelných cílů může Markovi pomoci pochopit princip vzdělávání v plavání, kde by se nemělo jednat pouze o splnění individuálních cílů, ale také vystupovat jako týmový hráč.

Plavecký klub pořádá pro své členy, zejména ty mladší, sportovní akce zaměřující se na všestranný rozvoj. Marek by se mohl zúčastnit například letní plavecké školy či několika víkendových soustředění. Na těchto akcích žáci plní různé úkoly, rozvíjí své koordinační i

kondiční schopnosti, a zároveň se vzájemně poznávají. Protože tréninky ovlivňují běžný vztah žáků s vrstevníky, tyto pobyty jim do určité míry vynahrazují možnost nalézt si kamarády. Zároveň by žáci měli opakovat sportovní dovednosti na suchu, navazující na jejich plavecký výcvik. Marek tak získá potřebnou podporu a pocit, že skutečně patří mezi ostatní členy klubu. Má také možnost setkat se staršími plavci i s reprezentanty, kteří mladším žákům vyprávějí svůj příběh a nabídnou reálné způsoby, vedoucí k úspěchu i neúspěchu.

5.3.1.3 *Udržení talentu*

I když je Marek v současné době dostatečně motivovaný a jistý svým rozhodnutím, pro skutečné uplatnění jeho talentu je nezbytné udržet jeho motivaci na vysoké úrovni po několik dalších let. Pokud by si přál dostat se do juniorské reprezentace, čeká ho nejméně osm let pravidelných tréninků a soutěžních klání, v nichž musí prokázat schopnost zvítězit nad ostatními soupeři nejen fyzicky, ale především psychicky. Proto je důležité, aby trenéři a další zaměstnanci, kteří se věnují práci s dětmi, mluvili se žáky nejen o průběhu tréninku a o jejich schopnostech, ale především o jejich pocitech, touhách a potřebách.

Marek preferuje stanovení jasného řádu a nastavení dosažitelných pravidel. Pro udržení motivace potřebuje vidět jasné výsledky a cestu, jak jich může dosáhnout. Ačkoliv to není typické, trenér tak může sestavit jeho individuální tréninkový plán, založený na Markových aktuálních schopnostech. Marek by trénoval třikrát týdně, přičemž po každém tréninku by získal záznam do tréninkového deníku. Ve dnech, kdy nemá tréninky, by měl alespoň uběhnout či ujít určitou vzdálenost či si zahrát fotbal. Marek však preferuje spíš individuální sporty. Proto by mohl, po dohodě s učitelkou, trénovat na školním hřišti například skok do dálky či skok přes překážky. Pro rozvoj síly je vhodné zkoušet šplh či přetahovanou, žáci by však neměli být podporováni v nadměrné zátěži.

Jako v každém sportu, cílem by mělo být především dosažení rovnováhy v rozvoji všech schopností. Tvrdá příprava, kdy by měl Marek usilovat o dosažení co nejlepších výsledků, měla být vyvážena možnostmi určité odměny. Jako sportovec musí Marek dbát na zdravou stravu, po konzultaci s rodiči by však mohl trenér uspořádat víkendový výlet například do zoo. Marek by mohl také jako motivaci získat nové plavky, plavecké pomůcky či zájezd na plavecké závody. Pro podporu talentů je nezbytné zaměstnat takového trenéra, který rozumí dětské duši a dokáže s nimi mluvit o všech důležitých tématech. Pokud například Marek

najednou přestane docházet na tréninky, může to být spojeno s problémy v osobním životě či s reakcí rodičů na nedostatečný úspěch ve škole. Péče o dětský talent proto zahrnuje spolupráci rodičů a trenérů z plavecké školy, a optimálně také spolupráce s učiteli z kmenové školy, kteří mohou Marka omluvit například při účasti na závodech.

5.3.2 *Ondra 9 let*

Devítiletý Ondra se nachází v jiné životní situaci nežli Marek. Jeho rodiče jsou silně motivovaní v podpoře plaveckého talentu jejich syna. Ondra trénuje čtyřikrát týdně, přičemž jedenkrát týdně má trénink v ranních hodinách. Třídní učitelka ho však omlouvá v případě, že do vyučovací hodiny dojde později. Jeho aspirací je přijetí do sportovní třídy, kde by mohl svůj zájem naplno rozvinout. Ondra také nemá, na rozdíl od Marka, sourozence, rodiče se tedy soustředí především na jeho rozvoj. Matka bývala juniorskou reprezentantkou v plavání, a očekává, že syn bude následovat jejího příkladu.

5.3.2.1 *Rozpoznání talentu*

Talent byl nejprve rozpoznán rodiči Ondry již ve věku pěti let. Oni sami projevíli zájem o účast jejich syna v začátečnických hodinách plavání, určených pro děti tohoto věku. Ondra skutečně projevil určité pohybové předpoklady, avšak jeho úsilí neodpovídalo jeho možnostem. Ve druhé třídě dokonce trenérka navrhla rodičům, aby svého syna přehlásili na jinou sportovní disciplínu. Ondra však v témže roce zvítězil v okresním kole plavecké soutěže žáků, což ho motivovalo k pokračování. Trenérka však upozornila rodiče také na možnost dalšího pohybového rozvoje, ke kterému by měli svého syna motivovat.

Plavecký klub spolupracuje také s třídní učitelkou Ondry, která si taktéž všimla pohybového nadání. Ondra je mimořádně obratný a rychlý, ve vodě se pohybuje lehce a nebojí se nových výzev. Jeho vytrvalost je však kolísavá, v některých situacích se Ondra snadno vzdává, a ne vždy je schopen soustředit se na vyznačený cíl. Trenérka se proto doposud jednoznačně nevyjádřila k tomu, zdali má Ondra plavecký talent. Vzhledem ke svému věku má Ondra přibližně půl roku na rozhodnutí, zdali si přeje pokračovat v intenzivním plaveckém tréninku či nikoliv. Trenérka se i nadále rozhoduje, zdali mu pokračování doporučí. Bude záležet na Ondrově přístupu k plavání a k celému týmu při letním soustředění a na víkendových akcích. Ondra nejeví ochotu zapojovat se také do tréninku na suchu, ačkoliv mu trenérka i trenér starších žáků doporučuje běh či atletiku.

5.3.2.2 *Rozvoj talentu*

Pokud by Ondra projevil dostatečnou vůli a vytrvalost, a rozhodl by se pokračovat v plaveckém tréninku, trenérka by mu navrhla buď podat si přihlášku na školu otevírající sportovní třídu, nebo si podat žádost o přijetí do skupiny starších žáků v plaveckém klubu. Plavecký klub představuje zastřešující organizaci, kterou Ondra reprezentuje ve všech závodech. Zároveň mu poskytuje zázemí, kde může trénovat i ve dnech, které nejsou určeny jako tréninkové.

Rozvoj Ondrova talentu spočívá především ve zvýšení motivaci k účasti na trénincích i závodech a k ujasnění si jeho dalších cílů. Ondru baví zejména závody a vítězství, pokud však neztříží, ztrácí vůli k dalšímu tréninku. V některých situacích se přetěžuje a snaží se dosáhnout zlepšení za každou cenu, a mívá tendence neuposlechnout rad trenérky. Je však možné, že pokud by se jeho trenérem stal jiný člen plaveckého klubu, zejména trenér starších žáků, Ondra by získal novou motivaci. Je důležité zaměřit se především na podporu tréninku na suchu, kdy může Ondra závodit se svými spolužáky například v běhu. Rozvoj obratnosti je dobré procvičovat nejen na prolézačkách, ale také například na bradlech, na tyči či na žíněnce. Využitím vhodných motivačních faktorů, například Ondrovy ctižádosti či snahy být oblíbený, mohou trenéři podpořit jeho celostní rozvoj.

Ve sportovní třídě se bude muset Ondra seznámit s novými spolužáky, kteří mohou být podobně nadaní jako on. Trénink přímo ve škole usnadní kombinaci docházky do školy a rozvoje talentu. Zvýšení konkurence mezi spolužáky může Ondru motivovat k většímu emočnímu zapojení do tréninku. Důraz by měl být kladen především na pravidelnost a splnitelnost nastavených cílů. Ondra by měl také cítit, že není do tréninku tlačěn svými rodiči, ale že je trénink jeho radostí a že si ho užívá. Ve svém věku by si měl zvolit takový sport, který ho bude naplňovat. Součástí rozvoje jeho nadání je také osvojení si schopnosti přijmout prohru. S Ondrou by proto měli více mluvit o jeho ambicích, případně mu nabídnout rozhovor s některým z reprezentantů, kteří by mu mohli povědět o vlastních neúspěších. Také by bylo vhodné zlepšit skladbu Ondrovy stravy, neboť on si jako odměnu dopřává zejména nezdravé rychlé občerstvení.

5.3.2.3 Udržení talentu

Ondrův talent je nesporný, avšak fyzické předpoklady, kterými Ondra nepochybně disponuje, nezaručují optimální využití těchto předpokladů. Ondra si především není jistý, zdali si přeje v plavání pokračovat a s jakým cílem se účastní tréninků. Péče o jeho talent proto představuje především celostní péči o rozvoj Ondrovy osobnosti, s důrazem na rozvoj koordinace a kondice zahrnující rozvoj psychických schopností. Ondra se může zaměřit na jiné životní cíle, například na další studium, jehož absolvování mu umožní najít si dobré zaměstnání. Pokud si však Ondra skutečně přeje stát se profesionálním reprezentantem v plavání, bude se muset více zapojit do dění v týmu.

I kdyby se Ondra rozhodl nepodat si přihlášku na sportovní školu a pokračovat v běžné třídě na druhém stupni, může se později rozhodnout pro studium na sportovním gymnáziu. Důležité je, aby Ondra znal všechny své možnosti. V oblasti plavání by měl trenér představit plán tréninku na další časové období a vysvětlit Ondrovi, jaký důsledek bude mít jeho nedodržení pro možnou kariéru v plavání. Ondra se plánuje účastnit mistrovství České republiky určenému pro kategorii žáků, pro které by se snadno dokázal kvalifikovat. Ani samotné vítězství by však nedokázalo Ondrovi zajistit jeho další kariéru. V období dospívání se mění mnoho tělesných i duševních aspektů, a pokud nebude Ondra na tyto změny připravený a dostatečně motivovaný, nebude schopen se kvalifikovat do národní reprezentace.

Ondra je hravý typ, proto by ke zvýšení motivace mohl sloužit hravě pojatý tréninkový plán. Na něm by bylo vyznačeno, za jakých podmínek může Ondra získat určitou odměnu, v jakých oblastech by se měl dále rozvíjet a kdy by si měl dopřát čas na relaxaci. V jeho věku je důležité vyhradit si čas na své vrstevníky mimo plavecký klub a prožívat běžné situace, ve kterých může Ondra využívat své obratnosti a síly. Zaměření na osvojení si relaxačních technik může pomoci Ondrovi zkoncentrovat svou mysl na vlastní tělo a nesoustředit se pouze na výhru. Zároveň je nezbytné promluvit si s Ondrovou matkou a ujasnit si její očekávání. Součástí péče o talent a udržení Ondrovy pozornosti je nezbytné rozlišit, co od plavání očekává Ondra, a co je spíše očekáváním matky.

6 Závěry

Plavecký talent představuje určitou složku osobnosti, která se pojí s celkovým pohybovým nadáním. Současné trenérské postupy se již nezaměřují na rané vymezení plaveckého talentu, nýbrž usilují o celkový rozvoj osobnosti sportovce. Většina plaveckých škol přijímá žáčky od věku pěti let, kdy jsou již schopni uposlechnout pokynů trenéra. V optimálním případě by se měl jejich talent projevit zájmem o plavání a o pohyb ve vodě obecně. Z uvedených případových studií vyplývá, že v některých případech usilují o talentovaného plavce více rodiče nežli žák samotný. Plavecké tréninky vyžadují především vytrvalost a odhodlání, stejně jako psychickou odolnost, kterou musí žáci teprve získat. Zájem o plavecké sporty a pohyb ve vodě tedy představuje první projev talentu.

Současný vývoj plaveckého sportu, ovlivněný uzavřením sportovišť a plaveckých bazénů, ovlivnil také možnosti tréninků uchazečů o přijetí do některé ze sportovních tříd. Vzhledem k výběrovosti těchto tříd jsou však i nadále organizovány talentové přijímací zkoušky, na kterých mohou žáci prokázat své pohybové schopnosti. Zatímco výsledky talentových přijímacích zkoušek na sportovní gymnázia jsou porovnávány s předpokládanými výsledky, uvedenými v tabulkách, přičemž od jejich splnění se odvíjí přijetí či nepřijetí uchazeče, přijetí do sportovních tříd na druhých stupních základních škol závisí výhradně na řediteli školy. Ten může odmítnout přijmout uchazeče, který má sice pohybové nadání, avšak neprokázal schopnost zaměřit se na vlastní rozvoj, či je zaměřen příliš jednostranně.

Jak již bylo zmíněno, plavání představuje výzvu pro psychiku sportovce. Podobně jako většina sportovních tréninků, také u plavání je vyžadována soustředěnost a mentální připravenost. Zatímco sportovci v reprezentačním týmu mohou využít služeb kouče či další podpůrné služby, talentovaný jedinec v plaveckém klubu obvykle nedostává tyto příležitosti. Proto by mělo být plavání především potěšením, nikoliv povinností, která vyplývá z očekávání jiných. Na uvedených případových studiích bylo ukázáno, že pohybové nadání bude snáze rozvíjeno u toho žáka, který sám projeví o sportovní aktivity zájem nežli u žáka, kterému na dané sportovní disciplíně záleží méně. Zvládnutí plaveckých způsobů, rychlého a efektivního pohybu a synchronizace dechu s pohybem končetin představuje u většiny sportovců dlouhodobější záležitost, přičemž sportovní kluby motivují žáky k účasti na soutěžích již od počátku docházky. Začínající plavci si tak mohou vyzkoušet záťažové plavání neboli plavání pod určitým tlakem, což jim umožní poznat, ve kterých aspektech

plaveckých způsobů si nejsou zcela jisti a ve kterých naopak dokážou před soupeřem získat určitou výhodu.

Také v plaveckých klubech může být využito postupů, uplatňovaných v talent managementu. Postupy jsou v oblasti sportu zaměřeny především na rozpoznání, rozvoj a péči o talentované sportovce. Mladí talentovaní plavci mají v současné době k dispozici dostatek bazénů, přičemž například v Brně se sportovní klub zasadil o umístění menších bazénů i do mnoha základních škol. Nadání pro pohyb ve vodě, dobrá koordinace pohybů a rychlost osvojení plaveckých dovedností tak může být rozpoznána a rozvíjena již v raném věku. Žáci, kteří projeví zájem, mohou být přijati do sportovního klubu či do plavecké školy bez specifické přípravy. Cesta k profesionálnímu sportování je však dlouhá, a žáci i jejich rodiče by měli být připraveni také na možné neúspěchy.

Výše uvedená práce je zaměřena především na rozpoznání plaveckého talentu u mladších žáků. Vzhledem k současnému pojetí výuky plavání, která je zařazena do vzdělávacího plánu naprosté většiny základních škol, je možné podchytit nadané žáky se zájmem o plavání již v první či druhé třídě základní školy. Někteří žáci již mají v osmi letech absolvovaný přípravný výcvik a nastupují jako žáci do plavecké školy, nikoliv do plavecké přípravky. Zásadní rozhodnutí o budoucím směřování žáka je učiněno v jeho deseti letech. Jak však bylo ukázáno na příkladu případových studií, zájem žáka představuje ústřední předpoklad k rozvoji jeho talentu. Pokud byl pohybový či sportovní talent prokázán u některého z rodičů, je pravděpodobné, že tento talent zdědí i žák. Kromě nadání však musí prokázat také ochotu usilovat o určitý cíl, být trénovatelný a dobře zvládat tréninkovou i závodní zátěž. Část nadaných sportovců, která neusiluje o sportovní kariéru, se může uplatnit na pozici trenéra a vychovávat další generaci nadějných plavců.

7 Souhrn

První část bakalářské práce obsahuje vymezení plavání jako sportu, typů plaveckých způsobů a disciplín a také didaktiku plavání, která může pomoci rozpoznat a rozvinout plavecký talent.

Další část se věnuje vymezení talentu ve sportu obecně, aspektům ovlivňujícím jeho rozvoj a také formami výběru talentovaných jedinců. Pozornost je věnována možnostem rozvoje talentů nejen ve sportovních klubech, ale také jako součást celostního rozvoje osobnosti.

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat stávající situaci při výběru sportovních talentů v plavání a porovnat kritéria, na jejichž základě jsou jedinci vybíráni do sportovních tříd, sportovních gymnázií, sportovních klubů a reprezentačních družstev.

V závěru práce jsou pak uvedeny případové studie, jejichž cílem bylo ukázat na příkladu konkrétních žáků možnosti, jakým způsobem může být využit talent management v plavání

8 Summary

The first part of the bachelor thesis contains the definition of swimming as a sport, types of swimming style and disciplines, as well as the didactics of swimming, which can help recognize and develop swimming talent.

The next part deals with the definition of talent in sport in general, aspects influencing its development and also in the forms of selection of talented individuals. Attention is paid to the possibilities of talent development not only in sports clubs, but also as part of the holistic development of personality.

The aim of the bachelor's thesis was to analyze the current situation in the selection of sport talents in swimming and compare the criteria on the basis of which individuals are selected for sport classes, sport grammar schools, sport clubs and national teams.

At the end of the thesis, case studies are presented, the aim of which was to show on the example of specific students the possibilities of how talent management can be used in swimming.

9 Referenční seznam

- Balyi, I., Higgs, C., & Way, R. (2013). *Long-term athlete development / Istvan Balyi, Richard Way, Colin Higgs*.
- Blahutková, M., & Sližik, M. (2014). *Vybrané kapitoly z psychologie sportu: publikace DSP studia*. Masarykova univerzita.
- Carroll, J. B. (1996). A three-stratum theory of intelligence: Spearman's contribution. *Human abilities: Their nature and measurement*, 1996, 1-17.
- Čechovská, I., & Miler, T. (2008). *Plavání* (2., upr. vyd). Grada.
- Čechovská, I. (2005). Přípravný plavecký trénink. *Tělesná výchova a sport mládeže*, 71(2), 15-20.
- Čechovská, I., Jurák, D., & Pokorná, J. (2012). *Plavání: pohybový trénink ve vodě*. Karolinum.
- Čechovská, I., & Miler, T. (2019). *Didaktika plavání: vybrané kapitoly*. Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum.
- Český svaz plaveckých sportů. (c2021). *Reprezentační limity*. Retrieved February 11, 2021, from <http://www.czechswimming.cz>
- Dovalil, J., & Choutka, M. (2012). *Výkon a trénink ve sportu* (4. vyd). Olympia.
- Geron, E. (1978). Psychological assessment of sport giftedness. *In Proceedings of the international symposium on psychological assessment in sport* (pp. 216-231). Netanya, Israel: Wingate Institute.
- Horváthová, P. (2011). *Talent management / Petra Horváthová*.
- Jensen, A. R. (1999). The g factor: The science of mental ability. *Psicothema*, 11(2), 445-446.
- Kodým, M. (1978). *Výběr sportovních talentů: teoretické základy*. Olympia.
- Laughlin, T. (2013). *Plavání: Total Immersion*. Mladá fronta.
- Lehnert, M., Novosad, J., Neuls, F., Langer, F., & Botek, M. (2010). *Trénink kondice ve sportu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Lukášek, M. (2013). *Trénink kondice ve sportu*. Inovace SEBS a ASEBS. Retrieved May 5, 2021, from <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/didaktika-plavani/uvod>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. (c2013-2021). *Přehled sportovních gymnázií*. Retrieved May 1, 2021, from <https://www.msmt.cz/>

Neuls, F., & Viktorjeník, D. (2017). *Technická příprava v plavání: cvičení pro rozvoj a zdokonalení techniky plaveckých způsobů*. Český svaz plaveckých sportů.

Nováková, T. (2015). *Předpoklady primární plavecké gramotnosti v raném věku*. Karolinum.

Perič, T. (2006). *Výběr sportovních talentů*. Grada.

Perič, T., & Dovalil, J. (2010). *Sportovní trénink*. Grada.

Perič, T., & Suchý, J. (2010). *Identifikace sportovních talentů*. Karolinum.

Rostecký, J. (2014). *Michal Martoch: Rozvoj vlastního talentu je důležitý pro všechny, co chtějí být v životě úspěšní*. MladyPodnikatel.cz. Retrieved April 3, 2021, from <https://mladypodnikatel.cz/michal-martoch-rozvoj-vlastniho-talentu-je-dulezity-t7196>

Rudolph, K., Bußmann, G., Döttling, H., & Jankowski, A. (2018). *Koncepce vývoje dětí a mládeže v plavání do roku 2020*. Praha: Český svaz plaveckých sportů.

Říchová, B. (2009). *Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů*. Oeconomica, Vysoká škola ekonomická.

Sportovní gymnázium Pardubice. (c2021). *Příjímací řízení*. Retrieved February 7, 2021, from <https://www.sgpce.cz>

Vičar, M. (2017). Sportovní talent versus nadání / Sports talent vs. giftedness. *Studia sportiva*, 11(1), 216-226.

Vičar, M., & Válková, H. (2014). Identifikace sportovního talentu dětí. *Svět nadání: Časopis o nadání a nadaných*, 3(2), 31-58.

Whitehead, M. (2010). Physical Literacy: Throughout the Life-course. *International Journal of Physical Education*, 47(3), 39-40.

ZŠ Benešovo náměstí, Pardubice. (2015). *Talented zkoušky*. Retrieved May 17, 2021, from <https://www.benesovka.cz/uskutecnene-akce/talentove-zkousky-do-6-rocniku-sportovni-tridy>

ZŠ Na Výsluní, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav. (c2021). *Sportovní třídy*. Retrieved May 12, 2021, from <https://www.zsnavysluni.cz>